

AQUILA

Túllépés

Az AQUILA
negyedévi folyóirata

2014/2

TÚLLÉPÉS

2. szám

Megjelent: 2014. szeptember 29-én

***Az AQUILA katolikus közösség negyed-
évi folyóirata***

***A kizárólagos materiális gondolkodá-
son túllépve: lelkiség, spirituális kul-
túra – filozófiai, teológiai, pszicholó-
giai, szociológiai, művészeti és egyéb
tudományos megközelítésben.***

Megjelenési gyakorisága: Negyedévi folyóirat
A folyóirat régi példányai az archívumban megtalálhatók.
Az első két szám díjmentesen letölthető.

Nemzetközi azonosítószám: HU ISSN 2064-7700

A Túllépés bankszámlaszáma: UNI-CREDIT bank
10918001-00000038-58540003

Alapítás ideje: 2014. július 1.

Tartalom

Kedves Olvasóink!	4
Érvelés a szabad akarat mellett	5
A szabad akarat fogalmának értelmezése; mélylélektani megköze- lítés; érvelés a robotikára és evolúcióelméletre támaszkodva	
Az idegen lényekről, a földönkívüli életről.....	10
A földönkívüli élet lehetőségének vizsgálata; az élet és gondolkodás fogalmaink kitágítása; ismeretlen fajokkal való találkozás esetleges következményei; teológiai megközelítések	
Néhány szó a gondolkodásról.....	20
Martin Heidegger Mit jelent gondolkodni? című írásának tovább- fejtegetése beleszöve a buddhizmus, Platón és Avilai Szent Teréz gondolatait.	
A katharok	29
Hiteles tanulmányok és hiteles források alapján készített írás ar- ról, miben hihettek a katharok a XIII. században.	
Akinek füle van a hallásra, az hallja meg! (Részlet).....	41
A szerző engedélyével egy fejezettrészlet (193-203.o.) a címben meg- jelölt könyvből (elmélkedésekkel).	
Bingeni Szent Hildegard	47
Hildegard méltatása; a Scivias-kódexből vett 3 rajzának elemzése	
Impresszum	51

Kedves Olvasóink!

Szeretettel köszöntjük Önöket, s reméljük, hogy sok, kellemes, gondolkodással töltött időt szerzünk Önöknek, és idővel egyre több olvasónk lesz.

Miért indítottuk el ezt az eleinte negyedévente (majd terveink szerint sűrűbben) megjelenő elektronikus kiadványunkat?

Az ok a kiadó AQUILA Közösség lelkiségéből fakad. Mi 25 éve vagyunk katolikus közösség, mely eddig sokféle működési formációt is létrehozott, és fenn is tart.

Ami a cikkek tartalmára vonatkoztatott igényünk: újszerű, valós értéket hordozó gondolkodás jellemezze, és csakis a végső igazsághoz közelítő, kereső elképzelés érvényesüljön.

Keressük a spirituálisan is korrekt, univerzális szintet jobban megközelítő, teljes körű tudományos gondolkodást, nyitottságot, bátorságot, hogy minél jobban megismerhessük az embert, a földi létet és az univerzumot.

Célunk az emberi kultúra, a tudományos élet kitágított gondolkodás felé való rehabilitációja. Joseph Ratzinger szavaival élve: *„Senki sem állíthatja azt, hogy ő a szó igazi értelmében „tudja”, hogy Isten nem létezik. De felállíthatja azt a hipotézist, hogy nem létezik, s ebből a tételből próbálhatja megmagyarázni az univerzumot.”* (Krisztusra tekintve) Mi azt látjuk, hogy a jelenlegi tudományos élet megnyilvánulásai szinte csak földies, materiális szempontból próbálják megérteni, megélni a világot. Az így (meg)magyarázott földi világ jelenségei nagyon sok esetben – jelenleg még felmérhetetlenül, vagy be nem vallottan – téves következtetésekre vezethetnek. Pl. A világ keletkezésének módja, oka. Vagy az ember megjelenésének ideje, hogy miből és hogyan alakult ki, más bolygókon, más életek keresése, a kizárólagosan szén alapú gondolkodás is nagy hiba stb.

Az AQUILA feladatának tekinti az emberi felfogás horizontjának a felfoghatóság határáig való tágítását, amit szerintünk folyamatosan feszegetni, nyújtani, bővíteni lehet.

K. Jaspers gondolatai: *Az egzisztenciális embernek mindig úton kell lennie, nem merevedhet meg dogmatikus igazságokban (...) mindig nyitva kell állnia és tanulékonnak kell maradnia, készen arra, hogy megvitassa az ellenkező álláspontot, mindig tudatában annak, hogy a vándorló embernek nincs végleges igazsága.*

Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 14.2.2. fejj., 446.o.

A TÜLLÉPÉS kiadvány a kedves Olvasóktól az elmélyült olvasást várja. Az AQUILA nyitott minden újat hordozó elmére, elfogadjuk és közöljük a beadott cikkeket, ha a Szerkesztő Bizottságunk jóváhagyja.

Minket Istenen kívül senki sem működtet, és szabadok vagyunk mindenféle földi érdektől, nem fogjuk sem politikai, sem semmiféle más érdekből cenzúrázni a beadott cikkeket. A közlés legfontosabb kritériuma elsősorban az, hogy a fenti szellemben íródott-e a mondandója, megfelel-e ennek a kitágított horizontnak, fogalmazása és mondandója tekintetében megfelelően igényes-e, hordoz-e logikát, újszerű gondolkodást. Nem számít a szerző vallási és politikai hovatartozása, ha nem támadja az Istenhitünket.

Semmiféle erőltetett, igazi értékeket nem hordozó, plágiumgyanús terméket sem fogadunk el!

Egyéniségek írásai kellenek.

M. Blondel

*Minél többet tud az ember,
minél többje van, minél több ő maga,
annál inkább tudatára ébred annak,
hogy nincs semmije, nem tud semmit,
hogy nem az, amit akar.*

Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 15.2.2. fej., 494. o.

Szeibert Márton

Érvelés a szabad akarat mellett

- i. A Túllépés első számában már volt szó a szabad akaratról (lásd a „Filozófia a determinizmusról és a rossz létezéséről” című írást). Jelen érvelés ezt a témát boncolgatja tovább, tulajdonképpen azon írás folytatásának tekinthető, s éppen ezért nélküle nem is érthető. Tudjuk, hogy az **Isten léte**, az **akarat szabadsága** és a **halhatatlanság** a metafizika három alapkérdése, melyek az emberi megismerő képesség természetes határai miatt sem nem bizonyíthatóak, sem nem cáfolhatóak¹ (lásd a kanti transzcendentális dialektikát). Éppen ezért a következőkben kifejtett érvek elsősorban az emberi érzelmekre apellálnak, tehát nem is törekednek a szigorú értelemben vett tudományok elvárásainak megfelelni. Ettől függetlenül azonban igyekszik logikusan és érthetően érvek kifejtésére, noha azok nem bizonyítások.

¹ Nyíri Tamás (1983): *Filozófiatörténet*. 11.1.1.4. fejezet: Transzcendentális dialektika, 298.o.

- ii. Jelen érvelés **álláspontja** az, hogy létezik szabad akarat. Ez alatt most **nem** azt értjük, hogy képesek vagyunk olyan döntés meghozatalára, mely nem következik szükségszerűen a döntést megelőző okokból, hanem azt, hogy a döntést „megelőző” okokat bizonyos szabadsági szinten képesek vagyunk módosítani, és ez lényegében a konkrét, fizikai döntések közvetett szabadságát okozzák. Bár ez a mondat elsőre nehézkesnek tűnik, bízunk benne, hogy a cikk végére érthetővé válik.
- iii. A mai korszellem egy olyan emberképet sugall, melyben az ember nem más, mint az evolúció által kifejlődött, nagyon szervezett struktúrákból álló fizikai képződmény. Tehát igyekszik a lélekről tudomást sem venni, így az embert pusztán egy fizikai testből álló lénynek tartja, s ezért maga az orvostudomány jelentős része is robotként tekint az emberre. Ha most egy rövid ideig elfogadjuk azt a gondolatot, hogy valóban csak testi lények vagyunk, akkor pár logikai lépés után talán érezni fogjuk, hogy ez a korszellem ellenkezik a belső alapvető igazságérzetünkkel, noha maga az állítás sem nem bizonyítható, sem nem cáfolható. Ma a robotika nagyon gyorsan fejlődik. Sokszor rendeznek olyan versenyt, melyben a résztvevők a saját robotjaik tudását mérik össze. Képzeljünk el egy robotfoci mérkőzést. 11 robot játszik 11 robot ellen. Mindegyik robotba beprogramozták, hogy hol kell játszania, milyen figurákat kell megvalósítania stb. Mindegyik robot győzni akar. Ha nagyon ügyesek a programozók, akkor a robotok pontosan úgy fognak viselkedni, mint a valódi játékosok. Egy párharcban az a robot fog győzni, amelyik gyorsabb, rugalmasabb, okosabb. Ha az egyik fél gólt szerez, akkor örömtáncot járnak, míg a másik oldal könnycseppeket hullat. Ezeket mind le lehet programozni. Elképzelhető tehát, hogy olyan robotokat készítenek, melyek külsőleg nem megkülönböztethetőek az embertől. Ennek ellenére mindenki érezheti, hogy a robotokba programozott örömtánc nem valódi örömből fakad, hanem pusztán abból, hogy egy adott változó értéke (nevezzük ezt a robot boldogságszintjének) egy adott számérték fölé emelkedett, és a robotprogramban van egy olyan örömtánc nevű függvény, mely akkor lép életbe, ha ez a boldogságszint egy adott küszöbérték fölé nőtt. Tehát egy robot esetén nem valódi érzelmekről, hanem csupán számokról és parancsokról beszélünk. Ha elképzeljük, hogy a robotok képesek magukat reprodukálni, de úgy, hogy megengedünk hibákat, mutálódásokat,

akkor megvalósítottuk a robotok evolúcióját. Ilyen robotevolúció létrehozása megfizethetetlenül drága lenne a valóságban, de a számítástechnikának köszönhetően az egészet lemodellezhetjük egy számítógépes programban. Ilyen evolúciós szimulációk már léteznek. De ahogy a robotoknál sem volt, így itt is elmondható, hogy a szimulációban az egyes egyedeknek nincs valóságos érzelmük. Beléjük van programozva sok minden: életősztön, boldogságszint stb., melyek alapján az egyedek képesek döntéseket hozni, sőt a döntéseket egy véletlenszám-generátor is befolyásolhatja, de sem az életősztön, sem a boldogságszint nem takar valódi érzelmeket, hanem csak numerikus változókat. Éppen ezért merül fel a kérdés, hogy ha az evolúciónak nem feltétele az érzelem, akkor a pusztán anyagi világból hogyan fejlődött ki egy olyan kódrendszer, mely nem számokkal, hanem valódi érzelmekkel működik, és ami olyan bonyolult, hogy a mai korban sem vagyunk képesek érzelmekkel teli robotot készíteni, csupán olyan robotot tudunk csinálni, ami szimulálja az érzelmeket, de nem valódi **elszenvedője** azoknak. Ez az az érv, ami bár nem bizonyítás, de ami miatt az alábbiakban mégis úgy tekintünk az emberre, mint a test és lélek egységére, amiben mind a kettő hatással van a másikra. Tehát a lelki boldogság testi változásokat idéz elő, de a testi változás is képes visszahatni a lélekre, még ha nem is hosszú ideig (lásd például az endorfin hormon hatását, vagy egyszerűen az evés örömét, vagy éppen az éhezés miatti szenvedést). A lényeg, hogy állításunk szerint az érzelmek átélésére, megélésére csak a lélek képes, és ennek hiányában olyanok lennénk, mint egy kódarab, vagy még annyi sem ☺. De hogyan függ ez össze a szabad akarral? Úgy, hogy ha elfogadnánk a mai korszellemet és robotoknak képelnénk magunkat, akkor valóban nehéz lenne a szabad akarat megvédése, mert ebben az esetben, ha nem is lennénk teljesen determináltak, ez csak annak lenne köszönhető, hogy a véletlenszerűség is befolyásolná az életünket, tehát egy robot esetén nem gondolhatnánk a szabad akaratra, legfeljebb egy ezt helyettesítő véletlenszám-generátorra. Azonban pusztán a lélek létezésének ténye és így az érzelmek valós átélése még nem elégséges érv a szabad akarat mellett, de szükséges. Itt tehát máris látható az, amire a legelső bekezdésben utaltam,

hogy egy olyan témát feszegetek, ami a nem bizonyítható filozófiai témakörökbe esik, s ez az oka annak, hogy az ember természetes belső érzelmeire apellálok az érvelés folyamán.

iv. Ide kapcsolódik egy egyszerű érv a szabad akarat mellett: Ha szabad akaratral nem bíró lények lennénk, akkor lényegében pontosan olyanok lennénk, mint egy megrajzolt animációs film szereplői, és az élet ekkor nem más, mint a film levetítése, melyben a szereplők nem képesek eltérni a szerepkörüktől. Ha pedig csak ilyen szereplők vagyunk, akkor az élőlény megnevezés sem illet meg minket, ahogy a rajzfilmek főhőseit sem. De ha tényleg ez a helyzet, és nincs szabad akarat, akkor miért van bennünk az a belső érzés, hogy valami többek vagyunk a megrajzolt figuráknál, a robotoknál, miért érezzük, hogy valóban élő lények vagyunk? Ez a belső érzés hogyan alakulhatott ki bennünk akkor, ha nincs szabad akarat, és csak a fizikai világ **passzív** részét képezzük? Miért éljük át ténylegesen a világ történéseit, és miért nem csak robotszerűen reagálunk a környezetből érkező hatásokra? Az evolúció nem ad választ ezekre, mert láttuk, hogy az evolúciónak nem feltétele az, hogy valódi érzelmeink legyenek, hogy valódi elszenvedői legyünk az eseményeknek. Ezekkel a kérdésekkel igyekszem megvilágítani a szabad akaratot elvető nézetekkel szembeni ellenérzéseket.

v. A szabad akarat mellett való érvelés elengedhetetlen része, hogy kicsit közelebbről megnézzük, mit is jelent ez a fogalom. Sokan, akik cáfolják a szabad akarat létét, azzal érvelnek, hogy az ember vagy racionálisan, vagy emocionálisan dönt, de a döntése mindenképpen visszavezethető egy belső okra. Ez durván lehet, hogy így is van, de abba már nem szoktak belegondolni, hogy vajon mi hozta létre az emberben azt a rációt vagy emóciót, ami alapján a döntését meghozta. Ugyanis a racionális, emocionális döntések mögött mindig meghúzódik egy fontossági sorrend, ami alapján döntést hozhatunk. Egy primitív példával élve, ha valakinek fontosabb a pénz, mint a barátokkal való együttlét, akkor több munkahelyi programot felvállal, mint az, akinek az együttlét a fontosabb. Ez a belső fontossági sorrend már nagyobb mértékben mondható az egyén szabad döntésének. Tehát a szabad akaratot a belsőbb döntésekben inkább megtalálhatjuk, mint a külsőbbekben. De a belső fontossági sorrend sem csak pusztán a szabad akaratunk gyümölcse, hanem egy még belsőbb, intimebb szféra

fontossági sorrendjéből következő eredmény is. Ezt a belsőbb fontossági sorrendet még nagyobb mértékben alakítja a szabad akaratunk. Így gondolkozva egyre mélyebbre juthatunk önmagunkban, és azt láthatjuk, hogy a belsőbb szinteken egyre hangsúlyosabb a szabad akaratunk léte. Ezzel a gondolattal pedig hasonló eredményre jutottunk, mint a már hivatkozott irodalomban,² csak épp egy kicsit más megközelítésből. Tehát itt is elmondhatjuk, hogy a belsőbb énünkben (nevezhetjük magasabb dimenziójú valóságnak) dominánsabban működik a szabad akarat. Az emberi lény képes arra, hogy egy-egy döntését felülvizsgálva önmagába nézzen, és megtalálja, hogy mi volt az adott döntésének a belsőbb oka. Ilyen módon, minél őszintébben néz valaki önmagába, annál mélyebbre láthat, és annál hatékonyabban képes lehet arra, hogy tudatosan és szabadon módosítsa az esetleg rosszul beállított fontossági sorrendjeit. Ez a belső átalakítás pedig közvetett hatást fog kifejteni a külső tettekre is. Ilyen módon talán érthetővé vált, hogy mit értettünk a második bekezdésben megfogalmazott állásponton.

- vi. Sokszor hallani a szabad akarat ellenérveként azt, hogy egy adott ember egy adott szituációban akárhányszor visszaforgatnánk az időt, mindig ugyanúgy döntene, hiszen a környezete és saját természete, mint okok mindig ugyanazt a döntést, mint okozatot fogják megvalósítani. Ezért – sokan mondják – nincs értelme szabad akaratról beszélni. Azonban a fenti írás után már látható ennek az érvenek a gyengesége, konkrétan, hogy egy adott döntést létrehozó külső-belső tényezőket a szabad akarattól függetlenítette, holott valójában elképzelhető, hogy azok a belső tényezők, melyek a döntéseinkre oly nagy hatást gyakorolnak, végső soron a lény szabad akarata folytán alakultak ki. Ezeken a belsőbb, magasabb dimenziójú szinteken pedig már egyre kevésbé kérdezhetünk rá arra, hogy mi lenne akkor, ha az időt visszaforgatnánk, hogy akkor is ugyan úgy alakítaná-e ki a lény ezeket a belső sorrendeket, hiszen ahogy azt a korábbi számban írtuk, az idő és az ok-okozati láncolatok egyre kevésbé dominálnak ezeken a szinteken. Ha tehát valaki az idő visszatekerésével érvel a szabad akarat ellen, az olyan, mintha a szabad akarat nem léteivel

² Filozófia a determinizmusról és a rossz létezéséről, Túllépés, 2014/I

érvelne a szabad akarat ellen, tehát olyan, mintha azt mondaná, hogy „nincs szabad akarat, mert nincs szabad akarat”. Hiszen az idő és a szabad akarat – talán modellezhetjük így – fordított arányban vannak egymással.³ De ebből **nem** következtethetünk arra, hogy „az embernek nincs szabad akarata, hiszen időben él”, mert az ember – ahogy feljebb írtuk – lélekkel rendelkező lény, jelen van benne a magasabb dimenziójú lét, melyekkel végső soron szabadon alakítja ki a saját belső értékrendjét, fontossági sorrendjét, s így végül közvetetten a tettei is a szabad akaratból származtathatóak.

A cikk írója: Szeibert Márton (25 éves) mechatronikai mérnök, az AQUILA Párt tagja, aki 6 éve végez önkéntes tevékenységet az AQUILA szervezésében. A teológia, filozófia a kedvenc hobbijai közé tartozik. Egyéb írásai az [AQUILA Magazin](#)ban olvashatók.

Vargáné Pável Márta

Az idegen lényekről, a földönkívüli élet-ről

Ez a téma tudományos körökben sok esetben nem számít elég komolynak, viszont annál inkább keresett, és így többnyire a bulvársajtó hatókörébe utalt. Mivel a *Túllépés* lap messze túl kíván lépni a szokásos kereteken, most ezt a tabunak számító témát elemezzük.⁴

Kik is az idegen lények, a földönkívüliek – akikkel jelen írásomban foglalkozom –, mit értek alattuk? Azokat az alábbiakban meghatározott kritériumok szerint működő lényeket, akikről nincs, vagy csak indirekt tudásunk van, illetve vélhetőleg sejtjük, hogy vannak, de a földi tudományos módszerekkel eddig nem bizonyítottak, vagy nem tették nyilvánossá a bizonyítékokat. Itt az esetleges hallgatás okairól is lehetne beszélni anélkül, hogy belemennénk holmi összeesküvés elméletekbe.

A szó, hogy UFÓ, vagy földönkívüli élet, ha előkerül, az önmagát tudományosnak mondó világ egyik fele rögtön becsapja az ajtókat. Talán fél, hogy komolytannak vélik ezzel a sokszor valóban lejáratatott témával.

³ Ez az egyik olyan jelentős gondolat, ami nem vagy csak nehezen érthető meg az előző szám elolvasása nélkül.

⁴ Megjegyzem, nem vagyok csillagász (így nem is megyek bele mélyebben a csillagászati dolgokba), csak gondolkodó lényként írom soraimat.

Rögtön az elején felteszem a kérdést, lehetnek-e a világegyetemben/világegyetemekben általunk élőnek minősített, ilyen kritériumokkal rendelkező lények? Azt hiszem, nyugodtan kijelenthetjük: *igen, lehetnek*, sőt magam meg merem kockáztatni az előrejelzést, hogy *biztosan vannak, mégpedig nagyon sokan vannak. Ez az én igenem, egy ilyen tudományos igényű cikkben csak akkor lehetne elfogadható, ha bizonyítékokat tudnék felsorolni*. Mégis ki merem jelenteni, mert – igaz, hogy nem a jelenlegi igazolási /bizonyítási kritériumok mentén és módszerekkel de – direkt és indirekt bizonyítékokat is fel lehetne sorolni, amelyek igazolhatják. Ehhez azonban többnyire túl kellene lépni a 3D-s kereteken, ez pedig ma még nem eléggé tudományos.

Ismét felteszem a kérdést; lehet-e a világegyetemekben általunk *nem ismert kritériumok* mentén működő értelem? Erre a válaszom még biztosabb igen, ők még többen vannak!

Mi is ma az „élő” fogalma a társadalmunkban? A teljesség kedvéért azt is hozzátenném, nem biztos, hogy csak az az „élő”, amelyet a mi fogalmaink szerint ma élőnek kikiáltunk. Lehet, hogy a sok oldalról megközelített életnek nevezhető feltételekből⁵ csak 3-nak felelne meg, de az sokkal fejlettebb, s különbözőbb, mint a mi fogalmaink szerinti meghatározása az „életnek”.

Gondolatmenetemben az élet feltételeinek axióma rendszerét másként, rugalmasabban határoznám meg: Most csak a magasabb szintű élet feltételét jelzem: bármi módon kommunikál, gondolkodik*, nem szükséges, de számunkra felfoghatatlan, teljesen másfajta „érzelme”, indulati világa is lehet – de ez nem kritérium –, akár pozitív, akár negatív is. Nem kell, hogy szénalapú konstrukció legyen, és nem kell humanoid vagy azt megközelítő formának lennie. Lehet forma nélküli, vagy nem ilyen anyagi világban lévő, hanem más dimenzióban, finomabb megnyilvánulással, lehet formátlan, akár folyhat is, és bármilyen anyagból lehet, amiben az értelem ki tudott bontakozni. Bármilyen környezetben kialakulhatnak, még esetleg a számunkra halálosnak ítélt csillagközi vákuumban is, mert nem olyan értelemben (nem csak durva

⁵ http://hu.wikipedia.org/wiki/Élet_alapján: biológiai molekuláris komponensekből állnak, úgymint szénhidrátok, lipidek, nukleinsavak és fehérjék... Mind energiára, mind kémiai anyagra, mind információra szükségük van az élet fenntartásához. Legalább egy sejtből kell, hogy álljanak... Homeosztázissal rendelkeznek, vagyis a rájuk ható környezeti tényezők változtató hatásai ellenében megőrzik az önazonosságukat (ha azok nem haladnak meg egy kritikus értéket)... **szén** alapú A következő variációk jelentek meg:... az élőlény egy önálló, önreprodukáló, **vízalapú**, **lipid**-fehérje burokkal rendelkező, **szén** anyagcserés, **nukleinsavval** replikáló fehérje kiolvasó rendszer... magasan organizált rendszer, mely replikátorok populációjából áll, melyek képesek mutálódni; ezen replikátorok körül egy-egy homeosztatisztikus rendszer épült, aktívan segítve a szaporodást, vagy éppen megvédve a replikátorokat...képes továbbszaporítani magát és legalább egy **termodinamikai körfolyamatot** véghezvinni... stb.

anyagiként, nem csak ilyen anyagiként) vannak, vagy nem olyan „anyagiak”, amit el tudunk képzelni, vagy nem úgy „vannak”, ahogyan mi gondolnánk.

**Gondolkodik:* ezt sem feltétlen földi elképzelések mentén fogadom el. Nekem a gondolkodás azt is jelenti, hogy tud magáról, a körülötte lévő világokról, akár egy-egy másik dimenzióval is kapcsolatot tud teremteni, akár „agytól-agyig”, annak ellenére, hogy bizony az is lehet, hogy agya sincs, mert nem olyan a szerkezete. Előfordulhat, hogy mindenhol – egy-egy dimenzión belül, vagy azokat átfogóan... – egyidejűleg van jelen, de ez talán már a legfejlettebb élet jele lehet. Azt is gondolkodás, hogy logikus összefüggésekre képes, és messze túlléphet minden számunkra ismert kereten.

Olyan axiómákkal, illetve olyan, a ma gyakorlatban lévő beirozsdásodott feltételezésekkel szemben értetlenül állok, hogy csak mi vagyunk értelmes lények az Univerzumban. Ez olyan, mint a geocentrikus vagy a heliocentrikus világkép, ami mára nevetségessé vált, és mindegyik megdőlt. Sokkal több és megrázóbb élményben lesz része az emberiségnek a jövő évezredekben – ha addig ki nem pusztítja önmagát –, mint amikor felismerte tévedéseit például a korong alakú Földdel kapcsolatban.

Nézzük meg együtt a <http://hu.wikipedia.org/wiki/Tejútrendszer> oldalról vett kép szerinti arányokat, láthatjuk, hogy csak ebben a rendszerben hol vagyunk (az egyik perifériás karban) és itt a képen csak a Nap fedezhető fel.

Jelenleg úgy véljük, a galaxisunk kb. 13,2 milliárd éves, a Földünk pedig csak 4,5 milliárd éve alakult ki. Ha csak a Tejútrendszer nézem és belekalkulálom a nehéz atommagok létrejöttének idejét, akkor is időben kb. 2x annyi lehetőség lehetett valamiféle

– akár földi szintű – élet kialakulásra /igaz elpusztítására is/ valahol, ahhoz hasonló helyen, mint a Föld. Saját rendszerem szerint pedig megszámlálhatatlanul sok lehetőség van, főleg hogy a szerves alapú életek – hipotézisem szerint – rövidebb idejűek, hamarabb végük lesz, mint a másfajta értelemnek.

Fel kellene tenni azt a kérdést is: miért van az anyagi világ? Véletlen? Teljesen ok nélküli/kaotikus, vagy nagyon is okkal? Akkor milyen okkal? Az oksága jelenleg az elfogadott tudományos módszerekkel nem bizonyítható. Ahogyan az is a hit, a teológia körébe utalható, hogy valahogyan, valami okból „teremtett”. De itt mégis is fel kellene tenni a kérdést, mi okból, milyen kíváncsi kíváncsi van akár mindaz, amit a két szemükkel látunk, és ez igazán semmi, mégis végtelennek tűnik.⁶ Pocsékolna ennyire a természet? Ez nem valószínű és nem is ésszerű (semmilyen értelemben sem az...).

Úgy látszik, nagyon beszűkülten, csak a földi élet lehetőségeiben gondolkodik ma a világ jelentős része, ami óriási hiba.⁷

[http://hvg.hu/vilag/20131105 Elkepesztoen sok lakhato bolygo lehet a T](http://hvg.hu/vilag/20131105_Elkepesztoen_sok_lakhato_bolygo_lehet_a_T)

„Több milliárd lakható bolygó lehet galaxisunkban, a Tejútrendszerben, annál is több, mint ahány ember él a Földön – állapították meg amerikai csillagászok az amerikai űrkutatási hivatal, a NASA által felbocsátott Kepler űrteleszkóp adatainak elemzése nyomán.... A csillagászok arra a megállapításra jutottak, hogy a Naphoz hasonló csillagok hozzávetőleg egyötöde körül keringhet a Földhöz hasonló méretű, sziklás, folyékony vizű bolygó, amely potenciálisan élet, akár intelligens élet hordozója lehet. A szakértők ugyanakkor rámutattak, hogy a bolygók mérete és a potenciálisan az élhető – vagyis a nem túlságosan forró és nem túlságosan hideg – zónában való elhelyezkedése önmagában nem jelenti azt, hogy azok konkrét fizikai adottságai is a Földéhez lennének hasonlatosak.”

Láthatjuk a kritériumokat, amelyek szerint keresnek, szinte kizárólag a földi élethez hasonló esetek keresésére irányul a kutatás. Azt el sem tudják képzelni, hogy semmiben sem hasonló, másfajta, de mégis értelmes életmegnyilvánulásokat keresnek! Valószínűleg nem is találhnának, míg erre nincsenek meg a kifinomult módszerek. Ha az ember kicsit is nyitottabb, szubtilisebb agyú és gondolkodású lenne, teljesen más megközelítésű életekkel is kapcsolatba léphetne. Ez most sokaknak botrányos lehet, de valójában ez a realitás.

⁶ Jelen cikkemben ezzel nem foglalkozom, de később, más cikkben visszatérek rá.

⁷ Sajnos többnyire ilyen megjelenésű cikkekre tudok hivatkozni, mert más nem nagyon ír hasonlókról, ezek is csak csepegtetett „tudások”.

Ugyanez a megközelítés egy másik kutatásban is (számtalan, csak ilyen értelemben kereső van... és ezt tovább nem is folytatom). http://hvg.hu/vilag/20130404_A_Tejutrendszer_dugig_van_lakhato_bolygok
„A Kepler-űrteleszkóp és a MOA – együttműködésben kapott adatok interpolációjával kiszámítható a Föld-szerű, lakható bolygók száma, amelyekből százmilliárd lehet a Tejútrendszerben” – emelte ki Phil Yock.

Ebben csak az a szép, hogy még ilyen beszűkített keresési feltételek mellett is vélhetően nagyon nagy számra becsülik az élet lehetőségét.

Úgy vagyunk ezzel az egésszel, mint ahogy a Szókratésznek tulajdonított mondat írja: *„Egy valamit tudok biztosan, azt hogy nem tudok semmit.”* Minél inkább belemélyedünk ebbe a témába /is/, ugyanezt mondhatjuk el:

http://hvg.hu/tudomany/20110610_naprendszer_magneses_buborek

„Óriási mágneses „buborékok” lehetnek a Naprendszer peremén – állítják a Voyager-űrszondák mérési adatai alapján amerikai kutatók, akik tanulmányukat az *Astrophysical Journal* legújabb számában tették közzé.”

Azt nem tudjuk, miért vannak a „buborékok”, milyen hatása van, sőt azt sem tudtuk eddig, hogy vannak. Sajnos nem ez az egyetlen, sőt nagyon-nagyon az elején tartunk az egésznek. Sok alázatra, bölcsességre és nyitottságra lenne szükség ahhoz, hogy gyorsabban haladjunk a felismerésekben.

Ismét felteszem a kérdésemet; lehetnek-e idegen lények? A fentiek alapján ez a kérdés látható, nem kérdés, hanem ez akár tényközlés is lehetne. Vannak másfajta értelmes lények, ebben szinte biztosak lehetünk annak ellenére, hogy a jelenlegi mérési, detektálási módszerekkel nem lehet bizonyítani.

Megállapíthatom, hogy a keresési módszerekkel is baj van, tágítani kellene a horizontot, és olyan világok, éntelemjelzéseinek vételére is alkalmasnak/késznek kellene lenni, amelyek messze túl vannak a mi sűrű anyagi világunkon. Nem vall modern, józan gondolkodásra, hogy ezekkel a durva 3D-s⁸ módszerek, mérési eszközök használatával, elképzelésekkel vagy csak földi fogalmi rendszerekkel meghatározott feltételek alapján akarunk keresni. Nem lehetséges így bizonyítani olyan világokban élet-, vagy ahhoz hasonló megnyilvánulásokat, amelyek teljesen más alapokon léteznek.⁹ Talán nekünk, az emberiségnek, vagy akár egy részének finomodnia kellene ahhoz, hogy felismerjük a valóság minimális szeletkéjét, ami talán túl közel is van hozzánk...!

⁸ Három dimenziós

⁹ Csak egy földi példával élve, míg nem volt mikroszkópunk, nem tudtunk a mikroorganizmusokról, de attól még belehalhattunk az általuk okozott betegségekbe.

Egyértelmű, mindig csak annyi és olyan választ kapunk, amire rá tudunk kérdezni, és úgy, ahogyan meg bírjuk kérdezni. Lehet, hogy jelenleg még képtelen az emberiség olyan kérdéseket feltenni, amire az igazságot nagyobb mértékben megközelítő választ kaphatna, és ezt meg is érthetné. (Mivel/talán az emberiségnek a teljes igazság akár csak egy kis része is jelenleg az értelmi kapacitás hiányában felfoghatatlan.)

Egy egyszerű nagyon primitív hasonlat; este hallván a békák birodalmát, vagy tücskökét – mindegy – akár kilométerekről is felelgetnek egymásnak, ők a maguk „birodalmában” jól el vannak egymással. (Megjegyzem, mi még a tetejében nem is tudjuk, miről szól a brekegés vagy ciripelés...) Vajon tudják-e, hogy mi hallgatjuk őket, hogy mi mik vagy kik vagyunk? Vajon tudják-e, hogyha véletlenül rájuk léptünk, miért haltak meg? Nem, bizonyosan nem. Gondolkozzunk, nem lehetséges, hogy mi valami hasonló módon vagyunk jelen az Univerzumban? Félek tőle, hogy igen. Nagyon kicsik, nagyon tudatlanok vagyunk, viszont gögösek a semmire.¹⁰

A baj az, hogy mi nem vagyunk azon a szinten kollektívan, hogy a valóságot akár csak megközelítőleg is felismerhessük. Mint említettem, ehhez másfajta „mérési, bizonyítási eszközök” kellenének, mint amit a földi tudományossági szinten leírtak. Viszont, ha ettől eltérő módon próbál valaki „keresni”, ebben az esetben – ha talál is... – az nem számít autentikus bizonyítási eljárásnak/„eszköznek”. Ez ugyanis nagyon kívül esik a mai tudományos gondolkodás szintjén, ebben a gondolkodásban ez furcsa tényekhez, felismeréshez vezetne, ilyenek például a transzcendens/spirituális tapasztalatok, amelyek ide, a földre, „értelmes” emberi lényeknek csak indirekt módon hozhatóak be. Van az elmének más fajta működése is – ami még nem teljesen ismert, letagadott, félelmet keltő, vagy az ezotéria hatáskörébe utalt – ezzel a tudományos világ magának mintegy felmentést ad, hogy ne foglalkozzon vele. Valószínű, hogy keresni és találni csak ott lehet eredményesen, ahol van Valami, és csak úgy, ahogyan kell.¹¹

Döngetem az ajtókat, ki kellene nyitni, mert van egy másik, sokkal érdekesebb, szebb világ is, ahol nemcsak a beszűkült és egyre beszűkültebb jelenlegi emberi tevékenység az uralkodó. Az emberi lény nem ezért van, hanem sokkal több, messzebb ható, mint amiben ma él. Nem szabad a gondolkodó, a jóra rebellis elméket elnyomni, hanem engedni kellene, hogy a jelenlegi pos-

¹⁰ S a mai kultúra még inkább csak ezt a tudatlanságot erősíti, mintha direkt butítaná az emberiséget.

¹¹ Hiába keresnénk a sivatagban jegesmedvét, nem lesz, vagy nagyítóval vírusokat is felesleges kutatnunk stb.

ványt felforgassák, megszelloztessék, és ebbe ez a témakör is beletartozik. Igaz, akkor ez az elferdült fogyasztói társadalom fájdalomosan elvérezne.

Az emberiség különféle módokon, de szinte állandóan a földönkívüli élet keresésével foglalkozik. Ennek számtalan jele van. Több ezer éves falfestményeken, szobrokon, és számtalan módon látjuk nyomait annak, hogy vélt vagy valós dolgokat ábrázolnak. Mindegy, lehet vélt vagy valós, de benne van a tudatunkban. Miért? A tudat alatt mi működhet? Kérdés: miért van bennünk ez nagy találkozási vágy, ami egyben félelem is, hogy nem lenne-e kárunkra.

Olyan eseményről, amely hiteles, kevesebbet tudunk, a ködösítésből viszont annál több van. Több kérdés is felvetődik; semmiféle kapcsolat nem volt eddig, vagy nem úgy, hogy elmondhasák, vagy nem ebben a dimenzióban, vagy számunkra észrevétlen, és talán nem is tudunk róla. Vagy ha valakik tudnak róla, hallgatnak, aminek az okai szerteágazóak lehetnek, de a félelem, nehogy belekeveredjen egy ilyen esemény a bulvár szintű közlésekbe, biztosan jelen van.

Az emberek mennyire lennének felkészültek egy olyan eseményre, amiből világosan kiderülne, nem egyedülálló az „értelmességünk”, sőt messze túlhaladhatják azt, amit valaha elképzelni is tudtunk. Mi van akkor, ha más dimenzió(k) él(nek) felettünk, velünk szerves egységben? Mi van, ha zavarjuk őket a kibocsátott gonoszságainkkal, lelki, fizikai sötét energiáinkkal? Nagyon sok kérdést fel lehetne tenni, s talán szembe kellene nézni ilyen dolgokkal is. Felmerülne az emberiség kollektív felelőssége is, s ma a többség azt sem érti, miről beszélek.

Senki sem gondolhatja – a fentiek értelmében sem –, hogy csak egyfajta, és egységesen csak jó értelem (amit földi szinten annak vélünk) van jelen a világegyetemekben. Ha reálsan gondolkozunk, még az is, hogy mi a jó... univerzális szinten kérdéssé válhat. Sőt az erkölcsiség, a humanitás, az egymás iránti érzékenység vagy érzéketlenség kérdése is afféle földi emberek világára kialakított norma lehet. Egységesen bizonyosan nem fognak ennek megfelelni, s valószínűleg mi sem az övéknek. Innentől bizony veszélyes is lehet egy direkt kapcsolatfelvétel.

Mégis, mivel amióta csak létezőnk a Földön, ezek az értelmek nagy valószínűséggel érintkezhetnek velünk – pl. ahogyan mi a hangyákkal – csak nem tudunk róluk. Ha eddig nem gyilkoltak meg, nagy valószínűséggel ezentúl sem fognak, hacsak túlságosan nem szalad el velünk a ló, vagy nem válunk elviselhetetlenné (amihez közel járunk...) Nagyon nem tudunk semmit, és ha ebbe az egészbe belegondolunk, akkor sokkal több változtatni valónk van magunkon, mint bármikor is gondoltuk volna.

Nagy kérdés, hogyha köztudottá válna, hogy vannak értelmes létezők, sőt tudnak rólunk – mi viszont eddig nem... vagy csak

kevesen –, változna-e valami a földi ember életében, életminőségében. Mi lenne az emberiség tudatával, ha biztos tudomással bírna arról a milliárd fajta lényről, akikkel szervesen együtt van, mert tudjuk, a makro- és mikrokozmosz egymást hatja át. Mára sejtünk valamit a holografikus világegyetem elméletéről is, de nincs még részleteiben bizonyítva. Valószínűleg elszigetelten semmi sem történhet, ezt ma nem vesszük figyelembe, és csak küldi magáról az emberiség az öldöklés, a háborúzás, a kegyetlenkedés jeleit. Ki akarna ilyen barbár megnyilvánulású népeséggel kapcsolatba lépni, de főleg minek?

Mégis javíthatna az emberiség átlag állapotán, ha rájönne, mibe vagyunk ágyazva, mennyire bonyolult a körülöttünk lévő világ értelemszövedéke. Talán más irányultságú, felnőttebb, felelősségteljesebb és igazi célra irányult lenne az emberiség gondolkodása, távlati céljai, létének spirituális egzisztenciája, ha több mindenről tudna, ha nem egy elszigetelt, egymással háborúzó, acsarodó, fogyasztásra buzdító emberiségről szólnának a hírek.

Eddig szól a cikk a hitetleneknek, ill. Isten felé elutasítóknak, zártaknak.

Hitéleti szempontok:

Van egy másik oldal is, amit még kevésbé gondolunk reálisnak, ugyanakkor nem mellékes szempont, ez a hívő emberek meglátása, felfogása, hite. Ki és mi az ember, mekkora hatása lehet a mikro- és makrokozmosz összhangjában? Ha teológiai, hitéleti szempontból nézem a dolgokat, egy másik kép is kirajzolódhat. Itt már az, hogy miért van az ember és a világegyetem, az nem kérdés. Ez persze nem vonatkozik az emberi nem nagy részére, csak potenciálisan, de kihozhatja magából a lehető legtöbbet, azt, amiről még csak nem is álmodunk, ahogyan pár szent, pár Isten felé nagyon igyekvő lény is megtette/teszi. Miről beszélek?

Részemről az, hogy Isten van, tény, bár sokak szemében ez nem tudományos! Olyan tény, amelyből azokkal a módszerekkel, amelyeket Isten kihozhat belőlünk (ha az ember engedi), Isten bizonyítani tudja magát. Ettől nem fogok, és nem is akarok eltérni, mert minden, amit e nélkül a tudás/bizonyosság nélkül állítana az ember, hamis lenne, sőt a későbbi tévedések forrása lehetne.

Az is tény az én rendszeremben és világomban, hogy Jézus Krisztus istenember, és a megmentésünkért jött a Földre. Innentől csak pár száz kérdés maradna, s az egyik az: miért éppen az ember miatt vett fel formát? Véletlen, vagy valamiért fontos az ember?

Ha, mint a cikkem fenti részében leírtam, sok-sok létforma, értelem-megnyilvánulás létezhet, akkor ez a nagyon instabil, szénelapú, bomlandó, könnyen elromló szervezet, ami még sokszor emocionális túlsúlyú is lehet, hogyan élvezhet kiemelkedő szerepet?

Kérdés, az emberiség rendelkezik-e ilyen szereppel? Ha Krisztus földi létét nézem, igen, mert lehet valami titok, amit még nem tudunk. Viszont egy hasonlattal talán érthetőbb leszek. Ha van egy alig anyagi felépítésű szuper értelem, és a sok „eszétől” nem alázatos, nem hajlik meg az abszolútum/Isten előtt, és látja a földi lényt, aki teljes odaadással, valóban – nemcsak kötelező ájtatossági gyakorlatként – megteszi, „meghatódik-e”, van-e rá hatással? Gondolom, igen. Talán ez olyan lehetne – ha előfordulna –, mint amikor az ember látná a macskáját könnyekkel a szemében, meghatóan, őszintén imádkozni a Mindenség felé. Mi lenne velünk? Ugyanaz, elképednénk, megrendülnénk, gondolkoznánk stb. Tudom, ez elég primitív megközelítés, de lehet egy ok, amiért az emberiség talán fontos, és van joga az élet palettáján lenni, és eddig nem töröltetett el. Ilyen értelemben a jó lelkű, tiszta emberi lények „keresettek” is lehetnek...!

Istenhit és más élőlények.

Sok keresztényben, de nem hívőben is felmerülhetne a kérdés, mi van akkor, ha kiderül: másutt is van értelmes élet, és mi van akkor, ha kiderül, hogy nincs Isten. Ennek a kimenetnek a materialista gondoldók előre is örülnek, de mindhiába. Kérdezem, mi van ha „kiderül”, hogy nincs levegő, de mi belélegezzük, és ettől (is) élünk. Nos, ez egy ilyen valószínűtlen hipotézis lenne.

Elmélkedni való anyag, hogy hitbelileg jó lenne-e az emberiségnek vagy nem a földönkívüli értelem ismerete. Szerintem feltétlenül használna. A világ meggyőződése/tudásom szerint Istenben van, és mindegy, melyik megnyilvánulási formát, dimenziót stb. nézem, egy sem kivétel. A létezők a Létben vannak, az más kérdés, mennyit tudnak (mennyit tagadnak), mennyit értenek meg ebből.

A Katolikus Egyház bölcsességét mutatja, hogy nem zárkózik el attól, hogy lehetnek más lények is,¹² sőt azt is tudja, hogy mint egy akol, a közös erő szeretete foghat össze minket.

Az indexen: http://index.hu/tudomany/2009/11/10/a_vatikan_is_keresi_a_foldonkivulieket/
<http://www.karpataljalap.net/2013/07/05/az-egyhazi-es-foldonkivuliek> „Az argentin jezsuita atya akkor a Vatikán hivatalos lapjának, a L'Osservatore Romanónak adott interjúbán akkor úgy vélekedett: annak ellenére, hogy számos csillagász minden alkalmat megragad ateizmusának nyilvános tanúságtételére, csupán mítosz annak állítása, hogy az asztronómia segíti az ateista világlátást.

– Számomra úgy tűnik, hogy éppen az, aki a Specolában dolgozik, tanúsíthatja a lehető legjobban, hogy lehet Istenben hinni és komoly tudományos munkát végezni – mondta Funes, aki szerint, ahogyan sokféle teremtmény létezik a Földön, lehetnek más, Isten

¹² Nagyon rosszul tenné, ha tagadná, vagy nem próbálná szervesen beilleszteni az isteni jóságot, törődés és szeretet körébe.

*teremtette intelligens lények is. Ez nem ellenkezik a keresztény hit-
tel, mivel az ember „nem szabhat határokat Isten alkotói szabad-
ságának.”*

Nem egyházpolitikáról van itt szó, hanem arról, hogy az Egyház mindig is élen volt a kutatásokban, és nagyon sok kiművelt fővel rendelkezik, akik tudnak logikusan, de/és elvontan is gondolkozni, és az természetes, hogy elébe mennek a dolgoknak. Még akkor is, ha nincs direkt ismeretük, ha meg van, akkor még jobban az ügy mellé állnak.

Sík Sándor

A csillagok tövében

Mondd, üldögélő, aki minden este
Kiülsz az egyre teljesebbre váló
Holdgömb alá s elnézed mozdulatlan
A csillagképek hűvös reszketését -
Nem hív a szomszéd házak békessége,
Ahol megfáradt emberek pihegnek
Erőt aludni a holnapi gondra,
Nem hív a kertek aljáról az ének,
A nevető, játékos fiatalság,
Csigaházad sem, kedves asztalod sem,
Melyen a villany meleg fénykörében
Könyveid meghitt bölcsessége virraszt;
Csak ülsz, csak ülsz a csillagok tövében,
Magadat is felejtve - üldögélő,
Mondd meg nekem: mit látsz az éjszakában?
Csillagokat? Bolygók, napóriások,
Izzó ködök, tejútak óceánját?
Sugárözönök zápor-zuhogását?
Fényesztendőknek megszámlálhatatlan
Eónjain keresztül erre tévedt
Törmelékeit sokszázezer éve
Kilobbant kozmikus tragédiáknak?
A világsíkok egymásba simuló,
Egymásból újuló dimenzióit?
Bújócskáit a hullámnak, a fénynek,
Csilló tükörén a Határtalannak?
Ezt látod?
Ezt, és többet, és nagyobbat.
Többet, nagyobbat? Szellemek suhantát?
Csillaggolyókkal tekéző Hatalmak
Három pár szárnyon lebegő csodáit,
Amint a Törvény zengő vesszejével
Vezényelik, - komolyan, mint a gyermek, -
A Játék ütemét és énekelnek?
Ezt látod?

Néhány szó a gondolkodásról

Ezt, és többet, és nagyobbat.
Többet, nagyobbat? Hát van még azontúl?
Azontúl már az ember nem beszél.
A csillagok közt csillagként lebeg
És teljesül és hallgat, mint a Hold.

A cikk írója: *Varga Péterné/ Pável Márta* katolikus hittanár, az AQUILA Párt elnöke, 25 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője.

Két könyve jelent meg (*Akinek füle van a hallásra, hallja meg*, valamint *A misztikus teológia alapjai* és egy *Hazafelé* címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu valamint a <http://www.sasmarta.eoldal.hu> oldalon.

Rizmayer Péter

Néhány szó a gondolkodásról

A következő rövid írás Martin Heidegger híres tanulmányának¹³ értelmezéséből kiindulva gondolkodik el azon, hogy mit jelent gondolkodni.

Heidegger írását abból az Arisztotelészhez köthető, mindenki által ismert közhelyből indítja el, miszerint az ember „eszes lény”. A meghatározás nagy valószínűséggel minden olvasó számára

olyan ismert tétel, amely látszólag különösebb megfontolás nélkül elfogadható vagy inkább már elfogadott meghatározás, része a közös tudásunknak. Heidegger óva int attól, hogy a közhelyet úgy értsük, hogy már eleve gondolkodunk. Szerinte a gondolkodásnak csak a lehetősége adott az ember részére, így az valójában egy elérendő, megvalósítandó cél. Ezen a ponton válik fontossá maga a közhely. Ugyanis mivel ez közös önképünk része, így azt sugallja, hogy nincs lehetőségünk arra, hogy lemondjunk arról, hogy gondolkodjunk, vagy legalábbis Heidegger gondolatmenetét követve lemondjunk a gondolkodás megtanulásáról. A közös tudásunk azonban nemcsak nem engedi, hogy lemondjunk róla, de azt sugallja, hogy képesek vagyunk megtenni, reményt és biztatást ad. Egyik oldalról Heidegger a gondolkodással kapcsolatosan alázatra int és tanulásra szólít, másik oldalról a közhely (az ember eszes lény) nem hagy kételyt arra vonatkozóan, hogy muszáj gondolkodnunk és arra sem, hogy képesek vagyunk ennek megtanulására. Heidegger arra figyelmeztet, hogy még nem gondolkodunk, noha a világállapot egyre „meggondolkodtatóbbá” válik.

¹³ Martin Heidegger: *Mit jelent gondolkodni?* In: Szöveg és interpretáció. Szerk.: Bacsó Béla, Cserépfalvi, Bp., 1991. 7-15.

Heideggernél a gondolkodás nem az ész működtetése bármikor. Úgy ír róla, mint ami az ember lényegét szólítja meg, és akkor lép működésbe, ha magunkhoz engedjük. A gondolkodás akkor indul el, ha átadom magam neki, és a magában meggondolandót gondolom el, vagyis nem azt, amihez pillanatnyi érdek fűz. Heidegger gondolatmenetétől elrugaszkodva ez értelmezhető úgy, hogy a gondolkodásba bele kell merülni, hogy elindulhasson. Az átadás egy másik tudatállapotba kerülést jelent, amely a felszínes, tolakodó, pillanatnyi érdekek mentén megfogalmazott gondolatfoszlányokat, az egót felfüggeszti. A valódi gondolkodás összefügg az igazságról való gondolkodással, amelynek első lépése az, hogy az ember önmagát helyesen gondolja el. Az ember önmagáról való gondolkodása akkor lendül be igazán, ha felismeri, hogy szabad akarata van és minden, ami történik vele, ami ő maga, azt egyedül önmagának köszönheti. Minél mélyebben gondolja el saját magát, annál nagyobb „rést vág” az őt körülvevő falba, és hagyja magát átalakítani az ott beszüremelő, beáramló igazság által, amely pont nem önmaga. A gondolkodás akkor éri el a célját, ha átalakítja az embert, kihat az egész életére, vagyis látható gyümölcse van abban az értelemben, hogy az igazságot működtetni kezdi az emberben az egóval szemben. Ehhez azonban nem elég egyszer gondolkodni, hanem folyamatosan gyakorolni kell a gondolkodást. Pont úgy, ahogy a földet is állandóan gondozni kell, hogy teremjen.

Avilai Szent Teréz *Belső Várkastély* című művében az első lakás, az út eleje a helyes önismeret, amelyre nem elég egyszer szert tenni, hanem folyamatosan életben kell tartani, mert ez mindennek az alapja. A gondolkodás valójában nem építés, hanem lebontás, az ego lebontása. Olyan, mintha a természetes erőterben ellenállás alakult volna ki, pont az ellen, ami alapvetően és magától értetődően van. A helyes gondolkodás képes ezt az abnormanciát egyre mélyebb összefüggéseiben felismerni, ami egyben az igazságban történő egyre mélyebb és tartósabb tartózkodást jelenti. Minél többet és mélyebben gondoljuk ezt el, annál jobban oldódik fel és szűnik meg az ego, hogy adja át magát a helyes gondolkodásnak, ami már magában az igazságban van és ego nélküli. Vagyis a gondolkodás után lehet a gondolkodás valódi kibontakozása, ami alatt azt értem, hogy itt a gondolkodást az ego nem akadályozza, mert megszűnt az, aki gondolkodik. Hogy ez milyen lehet valójában teljes kibontakozottságában, azt csak sejteni lehet. Persze mindez a gondolatmenet könnyen lehet, hogy pusztán ködvár, hiszen hogyan lehet elképzelni gondolkodást úgy, hogy azt nem valaki gondolja. Mégis, ha a platóni idea mintájára, logikusan gondoljuk el a gondolkodást, akkor felfoghatjuk olyan erőként, amelyben az ember részesülhet, amennyiben átadja magát neki. (Fia elbeszélése alapján Heidegger többször

mondogatott olyasmit, hogy „A gondolkodás gondolkodik bennem. Nem védekezhetem ellene.”¹⁴) Ennek meggondolása több kérdést is felvet. Ha a gondolkodás önmagában létező erő, akkor semmi nem zárja ki azt, hogy mást is áthasson, ne csak az embert, vagyis az emberen kívül más is képes gondolkodni. A Duna vajon gondolkodik? - tehetjük fel a kérdést. Az is kérdés, hogy az a „más”, amit áthat a gondolkodás, az hogyan gondolkodik. Kérdés, hogy képesek vagyunk-e a megismerésére, illetve az is, hogy a más, nem emberi gondolkodás megismerése feladatunk-e, vagy csak lehetőség számunkra. Lehet, hogy ahhoz, hogy egyáltalán meghalljuk a más gondolkodást, fel kellene függeszteni a saját gondolkodásunkat, és hallgatni végre? Logikusabbnak tűnik inkább az, hogy gyakorolva a mélyebb gondolkodást az ego minél erősebb felszámolása vezethet el minket radikálisan más gondolkodások megismeréséhez. Amennyiben egyre jobban megtisztulunk és egyre jobban képesek vagyunk mást is meghallani, olyan csomópontokhoz juthatunk el, ahonnan más gondolkodások elágaznak, nem csak az emberi gondolkodásmód.

Minél magasabbra jutunk, annál magasabb csomópontokhoz jutunk el, annál univerzálisabb és magasabb rendű gondolkodásokat ismerhetünk meg, míg el nem jutunk magához a gondolkodáshoz. Ez a gondolatmenet azt a kérdést is felveti, hogy miért pont ez út alakult ki, mi az oka, hogy pont ezen a módon gondolkodunk és nem másképp. Vajon a gondolkodás jelölte ki, határozta meg, hogy így, ezen a módon gondolkodjunk, vagy az ember alakította ki a rá jellemző gondolkodást? Mindez egészen másképp világítja meg a Heidegger által feltett kérdést: „Mit jelent gondolkodni?”. A kérdéssor abba a kérdésbe torkollik, hogy maga a gondolkodás hogyan van, miként létezik, és miért létezik egyáltalán. Heidegger írásában a kijelölt címnek megfelelően az a terület, amelyen gondolkodik a gondolkodáson belül marad, a gondolkodás horizontját járja be, de ebben az írásában nem lép túl rajta.

Visszatérve szorosabban a tanulmányhoz, a gondolkodás tanulásával kapcsolatosan a tanulásról azt írja, hogy „Az ember tanul, amennyiben cselekedetét annak felelteti meg, ami őt mindenkor a lényegszerűre szólítja. Azáltal tanuljuk a gondolkodást, hogy ügyelünk arra, ami meggondolkodtat.”¹⁵ Ez az „ügyelés” rendkívüli koncentrációt és – ahogy említettem – folyamatos, mindennapi odafigyelést jelent. Akkor nem hagyjuk el a mély gondolkodás gyümölcsét, ha nem hagyjuk kiesni az emlékezetből, és folyamatosan gyakoroljuk a cselekedeteinkben. Ha nem arra figyelve tevékenykedünk, akkor már meg is tagadtuk, elhalványul

¹⁴ Rüdiger Safranski: *Egy némethoni mester, Heidegger és kora*, Európa, Bp., 2000. 448.

¹⁵ Martin Heidegger: i. m.: 7.

és kiesik az emberből, elvész. Mivel az egész minket körülölelő világ az ellen hat, hogy gondolkodjunk, ez olyan fokú tudatosságot kíván, amelyet egy átlagos ember képtelen külső segítség nélkül megtenni. Heidegger nagyon szépen írja az emlékezetéről, hogy ezzel „járulunk elé”, ezen a módon ajándékozunk meg, fejezzük ki a hálánkat a meggondolandónak, hogy meggondolt lett. Ha hagyjuk, hogy kiessen az emlékezetből ez a „biztató szó”, amely saját lényegünkre szólít fel, akkor hálátlanok vagyunk. Heidegger szerint még nem gondolkodunk. A gondolkodás tanulásának megkezdése előtt érdemes nagyon alaposan megfontolni azt, hogy mennyiben követünk el súlyos hibát, ha a meggondolandó meggondolttá válása után a meggondoltat nem tartjuk meg emlékezetünkben, hagyjuk belőle kiesni, és ilyen módon nem engedjük, hogy az a lényegünkben megtartsa.

Heidegger szerint a gondolkodás leginkább a filozófiában játszódik le, a filozófusok azok, akik gondolkodnak. Ez nem jelenti azt, hogy aki éveken át nagy gondolkodók tanulmányaival és írásaival behatóan foglalkozik, már gondolkodik is. Írásának egy további részében arról ír, hogy a tudomány nem gondolkodik. Amennyiben gondolkodna, nem lenne képes egy adott területen megtelepedni, mert az alapjait, amelyből mindent levezet, a gondolkodás során újból és újból átgondolná, folyamatosan alakulna, változna, vagyis nem lenne módja egy rendszert felállítani és működtetni. Heidegger szerint a tudományoktól a gondolkodáshoz nem vezet híd, csak ugrás.

A valódi gondolkodás nem bizonyos tételekből következtet, éppen ezért itt nincs helye a bizonyításnak. Aki bizonyítani akar, „az semmiképpen sem ítél a tudás magasabb és szigorúbb mértéke szerint”¹⁶. Itt az egyetlen mód az, hogy utalunk az elgondolandóra, hagyjuk, hogy rajtunk keresztül megjelenjen. „Ez az egyszerű utalás a gondolkodás alapvonása...”¹⁷. Folytatva és egyben eltérve a gondolatmenettől az utalás (megjelenés) csak akkor jöhet létre, ha nem állja útját egyéb gondolat vagy bármi más. Ha tele van a „fejünk” zavarokkal vagy kész rendszerekkel, akkor komoly nehézséget jelent még a lehetőség megteremtése is. Ahogy korábban is írtam, a körülöttünk lévő világ megtesz mindent annak érdekében, hogy a gondolkodás ne történhessen meg. Valószínűleg nehezen találunk példákat arra, ahol találkoztunk a heideggeri utalás megjelenésével, pedig pont ez lenne az ember lényege. A gondolkodást valószínűleg így, ilyen megközelítésben Heidegger előtt senki nem gondolta végig, de nem is érhető tetten ez a megközelítés a mai gondolkodásban. Az éppen adott korra jellemző emberi gondolkodás ugrásszerű meghaladására sok

¹⁶ Martin Heidegger: i. m.: 10.

¹⁷ Uo.

példa van a történelemben, Heidegger azonban nem ezekre gondol.

A nagy matematikus, fizikusok példáján keresztül jól látható, hogy korukat legtöbbször megelőzték, azonban az ő gondolataik előbb-utóbb bizonyítottá, elfogadottá váltak, legtöbbször úgy, hogy adott tudomány elérte az Óáltaluk lerakott mérföldkövet. Amikor arra kérdezzük rá, hogy vajon a tudásukat honnan vették, akkor végiggondolva azt, hogy a tudásukat nem meríthették a már meglévő emberi ismeretekből, nem hagyhatjuk ki azt a lehetőséget, hogy valahonnan „kintről” kapták, vagy „hozták le”. Ezen a ponton adja magát a Heidegger által leírt struktúrával való hasonlóság, azonban ez mégsem ugyanaz. A heideggeri utalás olyanra utal, amelynek lényegéhez tartozik, hogy sosem lesz bizonyítható. Mivel az ember lényegét érinti, ezért sosem lesz objektív módon megragadható, „megfogható”, csak utalni tudunk rá. Azért sem lehet megragadni, mert bár megjelenik, de nem része ennek a valóságnak, vagyis a megragadásához sosem fog „mérték” rendelkezésre állni. Ez a vonzalmának az alapja is. Az elgondolandó akként van, hogy megjelenik, de meg is vonja magát. Finoman, de határozottan vonzza magához, saját lényegéhez az embert. Ilyen módon működő erő a gondolkodás. Az egész emberlét ebben a vonzalomban van, ezen fordul meg, ezen áll vagy bukik. Itt is látható, hogy ez egészen másféle gondolkodás a gondolkodásról, mint amit általában vélekedünk róla. Az ember ezt nem adhatja át másnak, mert nem lehet. A bizonyítás lehetőségének hiányában csak az fogja mindezt megérteni, akinek magának is sikerült az eljövétel számára szabaddá válnia, és a gondolkodás megtörtént. A kommunikáció a bizonyítást követelő nem tulajdonképpen módon történő gondolkodással lehetetlen, mert teljesen eltérő helyen tartózkodnak. Aki már gondolkodik, az lemond arról, hogy a meggyőzéssel próbálkozzon, hiszen az nem az ő módja, ott biztosan „alul marad”. Egyedül az egyszerű utalással, azzal, hogy az elgondolandót saját el-nem-rejtettségekbe engedjük megjeleníteni, tudunk jelen lenni, jelezni, jelként lenni a világban. Heidegger Hölderlint idézve írja, hogy „az ember jelként van”¹⁸. A jelnek azonban nemcsak az a jellemzője, hogy utal valamire, hanem az is, hogy üres. Az üresség¹⁹ általában a hiány jele. A jel akkor szűnik meg, ha a hiány betöltődik, vagyis a távolság a jel és arra, amire utal, megszűnik. Az üresség minden esetben vágyik arra, hogy megszűnjön, mert az üresség a semmi a telítettséggel,

¹⁸ Martin Heidegger: i. m. 11.

¹⁹ Az „üresség” alatt itt nem filozófiai vagy vallási (pl. a buddhizmusból is ismert nirvána) elképzelések valamelyikét értem, hanem a klasszikus jelelméletből vonom le a következtetést, amely szerint a jel jelölőként a jelentést nem önmagában hordja.

a léttel szemben. Ha ez igaz, akkor mi miért tartjuk fenn a távolságot? Miért választjuk inkább az ürességet, mint a létet? Vajon mi az oka annak – hogy ezt a legalapvetőbb kérdést nem gondoljuk át, vagyis – visszatérve Heideggerhez — nem gondolkodunk tulajdonképpeni módon?

Heidegger úgy írja le az embert, mint akinek jól kialakított struktúrája van, ezen struktúra lényege a vonzás, amely azon alapul, hogy az elgondolandó jelen van az ember számára, de egyben meg is vonja magát. A kialakult struktúra azért fontos, mert bármi, ami megjelenik, csak úgy jelenhet meg, ha mögötte jól kialakult szerkezet van. Az ember hajlamos a számára pillanatra megjelenő dolgok felett elsiklani, pedig pl. egy apró rossz cselekedet mögött, ami jelentéktelennek tűnik, egy jól kialakult szerkezetnek kell lennie, különben nem válna láthatóvá. Az ember ezeket akkor realizálja, ha többször fordul elő, és Őt érinti, netán Ő maga „csinálja”. Pedig akkor már késő. Mire valami megjelenik és felfoghatóvá válik a számunkra, az azt jelenti, hogy kialakult, a kialakulási folyamata lezárult, kész van. Ha az ember szerkezetének alapstruktúrája valóban az, hogy az embert az érinti igazán, ami megmutatja, de egyben meg is vonja magát, messzemenő és szomorú következtéseket lehet levonni az ember milyenségére vonatkozóan. Ha ez valóban így lenne, akkor az egyben feloldást jelentene az állhatatosság és a hűség emberi értékei alól.

Heidegger szerint az eddigi gondolkodás alapvonása az észlelés, ami nem a tulajdonképpeni közege a gondolkodásnak. Az eddigi gondolkodás az érzékeink számára megjelenő „valóság” feldolgozását, meggondolását jelenti, de gondolkodásunk nem hatol be a megjelenő valóság mögé. Azért nem hatol be, mert – vissza-utalva az előbb leírtakra – az a kész struktúra, amely a megjelenő dolgok „mögött” van, működteti őket, nem jelenik meg az ember számára látható módon. Az kérdés lehet, hogy azért nem jelenik meg, mert nem akar megjelenni, vagy azért nem, mert nem lehet. Valószínűleg mindkettő ugyanaz. A számunkra megjelenőből kiindulva valószínű, hogy a nem látható valóságot is törvény hatja át, amely alapján nem jelenhet meg a felszínen, valószínűleg pont a felszín megóvásának érdeke miatt, a felszín ezt nem bírná el. Ahhoz, hogy mindezt megértsük, meg kell érteni a törvényt, ami az egészet mozgatja. A törvény nemcsak az, ami visszatartja a kész struktúrákat a megjelenéstől, hanem az is, ami alapján ezek a struktúrák keletkeznek és megszűnnek. Ha ez ember megismeri ezt, lesz képes megismerni magát, mindazt, ami a saját felszíni tetteit mozgatja. Mindez azt feltételezi, hogy az ember képes behatolni a felszín alá, de talán pontosabb úgy megfogalmazni, hogy van lehetősége méltóvá válni arra, hogy ez feltáruljon előtte. Az ember felszíni léte bele van ágyazva ebbe a szerkezetbe, ami azt is jelenti, hogy alapvetően össze van kötve vele, ezen alapszik, emiatt nem lenne logikus, hogy amennyiben valaki megérett rá,

akkor a maga szintjének megfelelően nem láthatna meg a valódi mozgatórugókat. Ha valaki ezen az úton van, akkor valószínűsíthetően már heideggeri értelemben véve tulajdonképpen módon gondolkodik, mert elgondoltta válik, vagy elgondoltta kezd válni az, „amin a létező léte alapul”²⁰.

Amikor arról ír, hogy bár az észlelésen alapuló gondolkodásban tartózkodva a történelmi ember „elgondolta a legmélyebbet”²¹, nem gondolkodott tulajdonképpen módon, akkor ez azt is jelenti, hogy egyik nagy gondolkodó sem volt képes túllépni a gondolkodásnak ezen a sávján, elérni a gondolkodás saját közegét, elgondolni a létező létének lényegeredetét. A kérdés adja magát, hogy valóban így van-e. Figyelembe véve azt a korábban is említett heideggeri állítást, hogy „A filozófusok a gondolkodók”²², meglepő az a vallomás, amelyet Georg Picht-nek tett két évtizednyi Platónnal történő foglalkozást követően a harmincas évek végén: „Egyet be kell vallanom Önnek: a platóni gondolkodás szerkezete teljesen homályos előttem.”²³ Ez alapján joggal feltételezzük, hogy Platón gondolkodása – aki elérte azt – rejtve maradt Heidegger előtt. De ha egyedül azokra a nagy szentekre gondolunk, akik jelentős gondolkodók is voltak (pl. Avilai Szent Teréz) és megélték az „unio mysticát”, vagyis a végtelen Isten valóságával való egyesülést²⁴, be kell látnunk, hogy a történelem során találunk példákat, akik kiléptek ebből a „sávból”, hogy életük feláldozásával átugorjanak a gondolkodás tulajdonképpen közegébe. Heideggernek mégis igazat kell adnunk annyiban, hogy az emberi gondolkodás alapvetően az általa leírt közegben tartózkodik, azonban – amennyiben elfogadjuk, hogy volt (vagy van) olyan, aki képes volt túllépni – azt is álljuk, hogy a tulajdonképpen elgondolandó nem „visszatartott marad”²⁵, hanem visszatartjuk. Vagyis az eljövetele rajtunk múlik. Ezt az eljövetelet ki lehet kényszeríteni. Az eljövetelet hálának kell megelőznie, ami arra vonatkozik, hogy az elgondolandó folyamatosan jelen van, visszatartja végtelen erejét, és sosem adja fel a reményt abban, hogy egyszer bebocsátást nyer abba, ami eredendően az övé.

Visszatérve Platónra, a barlanghasonlatában arról ír, hogy valaki csak úgy képes eljutni az „értelmetlenségből”²⁶ a „léleknek a gondolat világába való”²⁷ felemelkedésig, ha erővel felfelé vonszolják. Aki azonban „egyszer idáig eljutott, az tovább már nem

²⁰ Uo. 15.

²¹ Martin Heidegger: i. m.: 9.

²² Uo. 8.

²³ Rüdiger Safranski: i. m.: 450.

²⁴ Lásd Pável Márta: *A misztikus teológia alapjai*, m. k., é. n., 144.

²⁵ Martin Heidegger: i. m.: 15.

²⁶ *Platón összes művei*, Európa, Bp., 1984, 2. kötet 457.

²⁷ Uo. 461.

hajlandó az emberi dolgokat cselekedni, mert állandóan arra törekszik, hogy ott fent élhessen”²⁸. Ha egymás mellé tesszük a két szöveget, akkor látható, hogy a két megközelítés eltér egymástól. Míg Heideggeré azt sugallja, hogy az ember a tulajdonképpeni gondolkodás során felismeréseken keresztül képes önmaga kijutni a barlangból, addig Platón írása alapján csak az képes kijutni a barlangból, akit kényszerítenek rá, saját erőnkéből erre képtelen vagyunk. Heidegger az emberi barlanglétet a barlanglakó, Platón a barlangból kijutott ember perspektívájából írja le. A két megközelítés nem mond egymásnak ellent, mert különböző szinten vannak. Az egyik már eljutott a gondolkodás saját közegebe, a másik még nem. Arra nem kapunk választ, hogy a két szint közötti „ugrás” hogyan történik meg, hogyan lesz valaki arra méltóvá, hogy megragadják. Ha azonban meg akarjuk tanulni a valódi gondolkodást, akkor Platónat kell követnünk, ő ismeri azt, amit keresünk. Platón az embert kényszerítő erőről nem ír részletesen, annyi bizonyos, hogy ez az erő világosan elkülönül attól, akit kényszerít, illetve a leírás módjából úgy tűnik, hogy ez az erő nem megragadható az érzékeink segítségével, vagyis nem „evilági”. Ez arra enged következtetni, hogy ez az erő nem azonos azzal, aki megismerve az igazságot, a többieket is megpróbálja feloldozni és felvezetni. Más a szerepük. Egy többszörös analógiával megvilágítva olyan lehet ez, mint egy kifutópálya. Ha hallgatsz a fényből visszatért emberre, akkor képes leszel megtanulni a felszálláshoz szükséges futás helyes módszerét. Ez nemcsak annak a megtanulását jelenti, hogy hogyan kell futni, hanem annak is, hogy hogyan lehet megszabadulni minden olyan teherrel, ami akadályozza a felgyorsulásban, a teljes sebesség elérésében. A tanulás harmadik eleme annak az erőnek a megismerése, amely majd a helyes nekirugaszkodás során megragad és felemel. Ahhoz, hogy repülni tudjunk, méltóvá kell válnunk arra a megragadásra, ami arra kényszerít, hogy felszálljunk. Méltóvá csak akkor válhatunk, ha a szabad akaratunkat átadjuk neki. Valaminek az átadása csak akkor lehetséges, ha tisztában vagyok azzal, hogy mit adok át, és hogy kinek adom át. A szabad akarat átadása a fogás rajtam. Olyan, mint amikor mindkét kezemet kinyújtom felfelé, várva arra, hogy felülről megragadjanak. Ez a jele annak, hogy ha megragad, akkor arra visz, amerre akar. A szabad akaratom átadásával tudom kényszeríteni arra, hogy megragadjon. Ha a megragadás megtörténik, akkor már szállok, vagyis megindultam felfelé. Mindez azonban csak akkor lehetséges, ha tudatosan készülök a felszállásra, vagyis felkészülök arra az elrugaszkodásra, amely során a magasba emelnek.

Modern korunkban a gondolkodást alapvetően úgy képzeljük el – beleértve Heideggert is –, ami egy semleges és üres térben

²⁸ Uo.

történik meg. A semleges és üres tér feltételezése annak a biztosítéka, hogy bármit gondolhatunk. A bármit gondolásnak azonban semmi köze a tulajdonképpeni gondolkodáshoz. A fenti gondolatmenet alapján, aki nem tudja odaadni a szabad akaratát, és nem számít arra, hogy megragadhatják, azt nem fogják megragadni. A gondolkodásnak ez a modern elképzelése a szabadság illúziójával fogva tart, nem engedi, hogy eljussunk a gondolkodás saját közegébe, a platóni jó idea szemléléshez, amit a barlanghasonlatban így jellemez. *„A megismerhető dolgok közt végső a jó ideája – de ezt csak nehezen lehet meglátni; ha azonban egyszer megpillantottuk, azt kell róla tartanunk, hogy mindnyájunk részére minden jónak és szépnek az oka, amely a látható világban a fényt s ennek urát szüli, az ésszel felfogható világban pedig ő maga mint úr biztosítja nekünk az igazságot és az észet; s ezt az ideát meg kell látnia annak, aki a magán- és közéletben okosan akar cselekedni.”*²⁹ Lehet-e ennél radikálisabban rámutatni arra, hogy a modern gondolkodás hogyan akadályozza meg, hogy eljussunk a tulajdonképpeni gondolkodáshoz, saját lényegünkhöz? A probléma Heidegger tanulmányában is tetten érhető, amikor arról ír, hogy a mítosz gyűjti egybe és őrzi meg azt, ami mindenkor a gondolkodásra a legméltóbb marad. A mítosz sosem egy üres és semleges térben „játszódik le”. Ahhoz, hogy megpróbáljuk megérteni, bele kell ereszkednünk a világába. Ha ez sikerül és megnyílik, akkor olyan gondolkodásmódban találjuk magunkat, ahol a megragadás, a tulajdonképpeni gondolkodásba történő átjutás még megtörténhetett.

A buddhizmus szerint álmvilágban élünk, és az emberi lét lényege, célja, hogy felébredjünk ebből. Ha egyszerűen összegezni szeretném Heidegger dolgozatát, akkor az úgy írható le – és ebben van rendkívüli érdeme is –, hogy felmutatja azt a káprázatot, amelyben benne vagyunk, és amelyet összetévesztünk a valósággal. Folytatva a párhuzamot, a gondolkodás elérkezése saját közegéhez a káprázat végét jelenti. Heidegger szerint még nem gondolkodunk, pedig a világállapot egyre meggondolkodtatóbbá válik. Ez nemcsak figyelmeztetés, hanem felszólítás is, amelyet – megtapasztalva a minket körülvevő „valóságot” – komolyan kell vennünk. A komolyan vétel azt jelenti, hogy – Platón alapján – hallgatunk végre azokra, akik ismerik a felfelé vezető utat. Heidegger Hölderlin egyik művét idézi, amelyben Szókratész mondja, *„Aki a legmélyebbet gondolta, a legelevenebbet szereti”*³⁰. A „legelevenebb” nem a legdinamikusabb létező, hanem maga a lét. Aki mélyen gondolkodik, az szeret. Vegyük ezt biztatásnak arra, hogy aki már kijutott a napfényre, az megtesz mindent, mert alig várja, hogy végre gondolkodjunk.

²⁹ Platón: i. m.: 461.

³⁰ Martin Heidegger: i. m.: 12.

A cikk írója: Rizmayer Péter, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem magyar-esztétika bölcsészstudományi karon végzett. 5 évig tanárként az Alsó-erdősi Gimnáziumban működött. Pázmány P. Egyetemen szerződéssel 1,5 évig tanított. Jelenleg uniós projekt managerként dolgozik. 2 írása (irodalmi jellegű) megjelent, 15 éve van az AQUILA Közösségben, aminek a honlapján publikál is.

Rizmayerné Márkus Edit **A katharok**

Sokan sokfélét írtak már a katharokról. Eretnekek, igazi keresztények, megátalkodottak, valóságos szentek. A miszticizmus illetve a politika szempontjából is érdekesek lehetnek. Így tehát sok mindent tudni vélünk róluk, s talán pont a történelmi valóság veszik el vagy rejtőzik el szemünk előtt. Arra próbálok kísérletet tenni, hogy hiteles tanulmányok és hiteles források alapján felvázoljam, miben hihettek a katharok a XIII. században. A kép biztos, hogy csak vázlatos, és elnagyolt lesz, hiszen a távolság miatt sok minden elveszett már, ráadásul sok eltérés lehetett a különböző közösségek gondolkodásában. Mégis fontos megkeresni a válaszokat: miért volt ilyen nagy sikerük, miért volt ilyen nagy üldözés ellenük, illetve mit kerestek ők igazából, milyen érdekek vezették őket.

Irodalom:

A katolikus egyház inkvizíciós jegyzőkönyvei alapvető forrásként szolgálnak. Már az első perekről őrzünk forrásokat. Ezeket az ügy elévülése után is megőrizték az inkvizítorok, mert egyéb, folyamatban lévő ügyekhez szükség volt a régebbi bizonyítékokra, illetőleg precedens értékű ügynek számítottak. Történeti forrásaink az albigensek elleni keresztes hadjáratról számolnak be.³¹ A XIX. századi történetírás sokat foglalkozik a katharokkal: Napóleon Peyrat református lelkész egy mítoszt teremtett az egyik kathar

³¹ Guillaume de Tudèle: „La Chanson de la croisade contre les Albigeois” históriás ének, Guillaume de Pylaurens Krónikája,

központból, Montségur várából. A XX. századi történészek³² véleménye igen vegyes a témával kapcsolatban. Külön vallásként tekintenek a kathar mozgalomra, illetve sokan a gazdasági, társadalmi vonatkozásokat kutatják a teológiai kérdések megválaszolása helyett. Az is vitatott, hogy milyen társadalmi csoportok alkották a katharok fő magját. René Nelli szerint inkább nemesek csatlakoztak, és nem a nép körében terjedt el.

Történelmi tények:

Történelmi tény, hogy a katolikus egyház megnyerve a királyt keresztes hadjáratot indított az albigensek ellen, melyet Simon de Monfort grófja vezetett. A nyílt harcot megelőzően Szent Domonkos próbálta szerzetestársaival együtt visszatéríteni az eretnekeket a katolikus hitre: prédikáltak, járták a vidéket, krisztusi szegénységben éltek. Az üldözések hatására jön létre vagy lesz Montségur várából egy kathar menedékhely, fellegrvár. Az egész terület Toulouse grófjához tartozott. A gróf mindig is függetlenséget akart, s a kathar eszmékkel is rokonszenvezett. Ez a hozzáállás egy ideig kedvezett a katharoknak, hiszen a grófságban nem bántották őket. Az 1215-ös lateráni zsinat fogadta el a püspöki inkvizíció intézményét. Addig inkább szerzetes inkvizítorok működtek, akik ritkán szabtak ki máglyahalált az elítéltekre. Az elítélteket világi bíróságoknak adták át, elkobozták vagyonukat. A híveket kötelezték, hogy jelentsék fel az eretnekeket. Aki hanyagul végezte a dolgát, letették hivatalából. Az eretnekgyanús személyeknek esküvel kellett magukat igazolniuk. Azok a személyek, akiket kiközösítettek, egy év haladékot kaptak, hogy megtérjenek. Ekkor alakult ki az inkvizíciós bünvádi eljárás végső formája. Ezzel egy időben a kathar egyház is újjászerveződött: filius major, filius minor irányította az egyházat. A Langudoc-ban élő kismanesek és a nép is segítette az eretnekeket: ételt adtak nekik, köztiszteletnek örvendtek. 1242-re viszont a vár helyzete reménytelenné vált, a kereskedelmi kapcsolat megszűnt a külvilággal. 1243-ban kerül sor a vár ostromára, mely 1244-ban adta meg magát. Több, mint 200 kathar eretneket küldtek máglyahalálba. 1244 az inkvizíció történetében is új korszak kezdetét jelzi, rend-

³² Fernand Niel: Montségur, Zoé Oldenburg: Le bucher de Montségur, Michel Roquebert: Mourir à Montségur, René Nelli: Le Phénomène cathare, Jean Duvernoy: Le catharisme, Jean Guiraud: L'Histoire de l'Inquisition

szeresen működik már a bíróság, a jegyzőkönyveket rendre megőrzik. Az inkvizítorok védelem alatt állnak, megtorló akciókra ellenük nem kerülhet sor.

Kathar szertartások és kathar életmód

Szertartásaikban a keresztény rituálét követték³³. A formulák latin nyelven maradtak meg, így tehát valószínű, hogy így imádkoztak. Az egyik legfontosabb imájuk a Pater Noster volt. Ezt az imát, melyet Jézus tanított a tanítványoknak csak a megkereszteltek imádkozhatták. Ez volt a *Traditio orationis sancte*, vagyis a *Szent ima szertartása*. Előtte kezet mostak, térdet hajtottak. A katolikus imaszövegtől egy helyen tért el a katharok imája: „*Mindennapi szellemi kenyerünket ad meg nekünk ma.*” Órigenész: *Az imádságról és a vértanúságról* szóló művében a szellemi kenyeret a lélek táplálékának nevezi. „...az élő, mennyből alászállott kenyér, melyet szellemünk és lelkünk fogyaszt el, saját erejében részesíti azt, aki a vele való táplálkozásra adta magát.”³⁴ Az ima után bűnbánatot tartottak, hogy teljes szívvel határozzák el magukat az ima átélésére. Ha az imát valaki elszalasztaná elmondani, bűnt követ el, így penitenciát kell tartania. Ez a hagyomány az őskeresztényeknél volt jellemző, olyannyira, hogy egyes katolikus szerzők plágiummal vádolták a katharokat, hogy lemásolták a katolikus szertartásokat. Ugyanakkor a katharok magukat jó keresztényeknek vallották, gondolkodásukban magukat tartották az igazi egyház tagjainak. Mindenesetre ez az ima, ha szívből imádkozzuk, felérhet egy lelki gyakorlattal, teljes megtisztulással, így azok imádkozzák ekkora tisztelettel, akik tényleg el akarnak jutni az Úrhoz.

Ami a szentségeket illeti, a katharok a *Consolamentumot* adták fel minden esetben. Püspök vagy diakónus adhatta fel kézrátétellel a felavatandó perfekteknek, illetve a haldokló betegeknek egyaránt. Nem kellett ehhez a víz, mert Pünkösdkor az apostolokra a Szentlélek szállt le, így ebben a lélek általi megerősödésekben, megkeresztelésben épül Isten egyháza – vallották a katharok. A *consolamentum* során a jelölt esküt tett, hogy hűségesen kitart az úton. Ezt az egyedülálló esküt nagyon komolyan

³³ Lyoni dokumentum, illetve firenzei szertartáskönyv. Christine Thouzelier: *Rituel cathare* című művében összehasonlítja a kathar szertartáskönyveket a XIX. században megtalált szláv és dublini valdens kéziratokkal.

³⁴ Órigenész: *Az imádságról és a vértanúságról* 122. oldal

vették, sokszor csak a halálos ágyon adták fel, nehogy újra bűnbe essen az illető megszegve ezzel fogadalmát. A szentség, ha a hívő esküjét nem szegte meg, egyenes utat biztosított a transzcendens világba, kiszabadulhatott a földi körforgásból, legalábbis így hitték. A szentség felvétele előtt és után sokszor tartottak böjtöt. Ez igen radikális formája volt az önmegtartóztatásnak, mert semmiféle ételt nem vettek magukhoz. Mircea Eliade szerint a katharok az emberiséget akarták eltüntetni az öngyilkosság és a gyermekszülés elutasítása révén³⁵. Volt ugyan pár szélsőséges példa a gyilkos böjt megtartására, de ez inkább később, a XIV. században történt. Való igaz, a katharoknak a szellemi világ volt a fontosabb, a testtől függetlenedni akartak. Az azonban érdekes kérdés, milyen lenne a Földön való élet, ha a legtöbben csak átmeneti szálalásként tekintenénk testi életünkre. Élhetőbb, szebb, finomabb világunk lenne, amely vonzó lenne minden kiszabadulni vágyó lénynek? Ez azonban sajnos csak hipotézis marad napjainkban.

Életmódjukról is ejtsünk pár szót. A perfektek gyakorlatilag szerzetesek módjára éltek aszkézisben. Imán és prédikáláson kívül kétkezi munkát végeztek, betegeket ápoltak. A szertartásokat egy-egy perfekt házában tartották. Hústól, mindenféle állati eledeleltől tartózkodtak. A hívőknek ugyanakkor nem volt kötelező ez a szigorú aszkézis. Házasodhattak, bár sokan közülük nem katolikus házasságban éltek. Vagyonuk is volt, sok hívő támogatta is vagyonából a kathar egyházat.

Kathar hit

Gnoszticizmus

A kathar hitrendszer gyökereit a manicheizmusban, illetve a gnoszticizmusban kell keresnünk. Ez a már őskeresztényi korban megjelenő irányzat a filozófiát összehangolja a keresztény vallással. Alapvető tétele a dualizmus, a Jó és a Rossz harca. A világ, illetve a világban tapasztalható rossz az egyik princípium, az anyag. A másik pedig a Jó, a szellem, az Isten. Ez a tisztán szellemi princípium nem teremthette az anyagot, a látható világot a démiurgosz (alkotó) hozta létre. Így Jézus Krisztus a megváltással szabadítja ki az embert az anyag, a test börtönéből. Annyira gonosznak tartották az anyagot, hogy gondolkodásukban idáig jutottak, Jézusnak csak látszólagos teste volt, nem vehette magára

³⁵ M. Eliade: Vallási eszmék és hiedelmek története III. kötet 158. oldal

az anyagot. Ezen a ponton persze felmerül a kérdés, vajon nem tartották Jézust Mindenhatónak, aki legyőzi a világot? Igen, az anyagi világ sűrű vonzása állandó kísértés a testből és lélekből álló ember számára, de ugyanakkor itt van előttünk Jézus Krisztus példája, Ő legyőzte a világot, utat mutatva ezzel, mi az Ember feladata, melyek a lehetőségei. A gnosztikusok szerint az emberek háromféle csoportba tartozhatnak: pneumatikusok (akik már legyőzték a Rosszat), a pszichikusok (hívők, de még nem uralják testüket), végül pedig a hülikusok (akik az anyag rabságában élnek. A test börtönéből aszkézissel lehet szabadulni. Nagyon sok szent, szerzetes választotta, választja ezt a szigorú utat. Ugyanakkor, ha Jézust nézzük, számára az aszkézis szükségtelen volt. Egész lényével Isten felé fordult, az Atyához „menekült” éjszakánként, amikor nem az embereket tanította, onnan tekintett a világra. A hangsúly a szellemi, a transzcendens világon volt, s így a testi, anyagi világ engedelmes eszközzé vált. Ez az út mennyivel gyöngédebb, finomabb, szubtilisebb, mint az aszkézis csikorgó, rögös útja. A gnoszticizmus elvont tanai nem terjedtek el szélesebb körben, annál is inkább, mert Jézusra vonatkozó tévedésüket eretnekségnek minősítették a zsinatokon, ugyanakkor hatásuktól nem maradt mentes a katolikus vallás.

Bogumilizmus

Sok történész gondolja azt, hogy a kathar vallás a nyugati bogumilizmus. Ez a főleg Kis-Ázsiában, Dalmáciában elterjedt irányzat Bogumil nevű pap tanításaihoz köthető. Meggyőződés volt, hogy a világot Satanel uralja, aki az Ószövetség gonosz istene. Az egyetlen érvényes imádság a Pater noster, a szentségek mind hiábavalók. Követői tartózkodtak a hús és a bor fogyasztásától. Térítőik révén találkozhattak a katharokkal.

Vita

A gyökerek felvázolása után nézzük meg, mit gondoltak a katharok, mi volt a céljuk. Korabeli forrásokból láthatjuk, hogy a XII. században az üldöztetések előtt sok vitára került sor, melyből némi képet kaphatunk. Az egyik leghíresebb vitában maga Szent Domonkos vett részt. Leírta egy papirosra a katharok ellen összegyűjtött érveit, és odaadta vitapartnerének, aki az éjszaka folyamán, amikor a kandalló előtt összegyűltek, megmutatta azt a tár-

sainak. A többiek javaslatára tűzbe dobták a papírt, azzal a szándékkal, hogy Isten adjon jelet, ha elég a papír, Isten előtt a katharoknak van igazuk. Ha nem ég el (ami valljuk be, valószínűtlenebb verzió), akkor Domonkosnak és a katolikus egyháznak van igaza. Az irat a tűzben csak felemelkedett, és nem égett el. Újra tűzbe dobták, de megint csak sértetlen maradt. Az eretnekek azonban megkeményítették szívüket, és nem tértek meg. Látnunk kell, hogy a forrás, amelyben erről a vitáról hírt kapunk katolikus krónika az albigensek elleni keresztes hadjáratról. Tehát azt következtethetjük ki, hogy Domonkos érvei nem voltak meggyőzőek az eretnekeknek, ragaszkodtak az eredeti elképzeléseikhez. Ez persze lehet önfejlőség, butaság, megátalkodottság is, de lehet egy olyan erős meggyőződés, melyet még – ahogy később meg is történik – a haláluk árán is vállalnak.

Ilyen erős hit előtt egy pillanatra meg kell állnunk, fontos lenne tudni, miben hittek igazán, mi hajtotta őket. A fent említett történet mesés elemei mégis csak árulkodóak: Istent hívják segítségül, a tűzben az Ő hatalmát és véleményét kérik. A középkori babonás módszerek (tűzpróba, vízpróba) köszönnek vissza. Miért? Talán mert nem ismertek olyan misztikus módszert, utat, amellyel hiteles kapcsolatot lehet Istenhez találni. Az ókortól kezdve a hívő ember igénye, hogy az Ég jeleit, akaratát fürkészsze. Ez a szinte egyetemesnek mondható kívánság, törekvés nem mindig jut megfelelő kifejezésre. A béljóslás, a villámlás és a madarak röptének tanulmányozása mind-mind e szándékról tanúskodnak. Az Ószövetségben az Úr sok jelet küld, a kiválasztott nép ezen jeleket felfogta, emléküket megőrizte, és – ugyan néhány kitérő után, de – aszerint cselekedett. Az Újszövetségben Jézus láthatóan, testben adott útmutatást, majd pedig a Szentlélek segíti az apostolokat. Csak talán nem mindig látják, vagy nem tanulták meg, hogy kell Isten akaratát fürkészní. Mátyás apostol felvételénél sorsot vetnek a tanítványok. Kevés az olyan misztikus hívő, mint János apostol, aki közvetlen kapcsolatba tud Istennel kerülni. Hány és hány vitát és viszályt tudott volna ez az út elsimítani. Persze az ördögi hatalmat se becsüljük le, hiszen a jelek értelmezése is történhet rossz, helytelen módon.

Visszatérve a Domonkossal folytatott vitára. Tétélezzük fel a jó szándékot a kathar lovagok részéről is. Egy ilyen tisztázó vita után, amikor az elme már kellően beleveszett az érvek-ellenérvek hálójába, amikor az akarat már feladni látszik eredeti elképzelé-

seit, az emberi lélek alkalmas terep lenne a misztikus tanítás befogadására. A vita, a sok kérdés jelenti a mélyre ásást, melynek nyomán bizonyosra vehető, hogy víz fakad. A kérdések megfogalmazásával, az érvek felsorakoztatásával eljutunk a válaszokig is. A tűzpróba sajnos az elkövetkezendő eseményekre is utal. Ha az ellentétek nem oldhatóak meg békésen, meggyőzéssel, akkor harcra kerül sor, ahol mindkét fél Istentől várja igazolását. Itt már csak az a kérdés merül fel, Isten egyáltalán akar-e ebben a harcban megnyilatkozni... Michael Hesemann³⁶ a katolikus egyházat védendő az inkvizícióról azt mondja, a halálos ítélet végrehajtása a világi bíróság feladata volt. Mégsem lehet felmenteni az Egyházat, az ártatlanul megölt emberek halálában felelősségük van az egyházi bírónak is. Mai szemmel nézve, nem gondolja senki sem (legalábbis itt, Európában), hogy jogunk van egymás felett ítélkezni eltérő vallási nézetek miatt. Visszatekintve pedig látható, hiába irtották tűzzel-vassal az eretnek tanokat, azok újra és újra erőre kaptak.

Az anyag gyűlölete

Hogy pontosan miben hittek a katharok, nehéz meghatározni a nagy távolság miatt. Ugyanakkor azon szent iratok elemzése által, melyek igencsak ismertek voltak a katharok körében, realisabb képet kaphatunk gondolkodásukról, hitrendszerükről. Az Újszövetségen belül a János evangéliumot, az Apostolok Cselekedeteit és a Leveleket tartották szent könyveknek. Az Ószövetségből a prófétáktól és a Zsoltárokból idéztek. Egyes dualista felfogás szerint a Rossz, az Ószövetség Istene teremtett minden anyagi természetű dolgot. Ha ebben teljes mértékben hittek volna, nem olvassák a próféták történeteit sem, és nem idézik a zsoltárok mélyről fakadó, őszinte könyörgéseit sem.

János evangéliumának kiemelt szeretete logikusnak tűnik, hiszen János a lényeggel foglalkozik, Jézus gyermekkora, származása nem izgalmas a számára, hanem egyből az Ige megtestesüléséről kezd beszélni. A második században keletkezett gnosztikus írás, Izajás látomása³⁷ a katharok számára az egyik leginkább ismert szent irat volt. Ebben Izajás egy lelki utazáson vesz részt a hét mennyen keresztül az Úr trónjáig. Izajás köztiszteltnek örvendett a próféták és a király által is. A látomásában

³⁶ Michael Hesemann: Sötét alakok

³⁷ <http://gnosis.org/library/Cathar-Vision-Isaiah.htm>

mindaz feltárul előtte, ami nem anyagi természetű. Nagy dolognak számít, hogy beszélni, kommunikálni tud az angyallal. Egy angyal, illetve a Szentlélek (*angelus spritualis*) vezeti a mennyei széfárkon keresztül, egyre nagyobb fényt lát, és egyre inkább hallja az angyalok dicsérő énekét. Már az első mennyben tapasztalhatja, hogy a Rossz ereje hatástalan. A csatatér a földi világ, ott a Sátán uralkodik addig, amíg az Úr el nem jön, hogy elpusztítsa, de eljövetelekor is szellemként és nem testként fog eljönni. A katharok egyik legfontosabb tétele a *két princípium* tana. A Jó minden lelki természetű dolog teremtetője. Ő hívta létre az angyalokat, a lelkeket. A Rossz a teremtetője mindennek, ami anyagi természetű. A Rossz nem bírhat ugyanolyan hatalommal – isteni hatalommal –, mint a Jó. Satanael angyal volt, teremtetény, nem Isten (szerencsére), aki szabad akaratából lett rossz. Egy másik gnosztikus iratban³⁸ olvashatunk erről. János apostol már a Mennyben az Úr jobbján ül a vacsoránál, és megkérdezi Tőle, milyen dicsőségnek örvendett a Sátán, mielőtt lebukott volna. Az Atya jobbján ült a mennyben, hangzik Jézus válasza. Átjárta az összes mennyi szférát, majd a lement egész a Pokolig dicsőségével és hatalmával, és akkor követte el a bűnt: azt mondta, hogy mindez az övé. E csábítás során sok angyalt sikerült maga mellé állítani, illetve rábírnia őket, hogy neki szolgáljanak. Ebből a válaszból nem tűnik úgy, hogy a Rosszat egyenrangúnak vélték volna a Jóval, ami ténylegesen hamis kép lett volna. A földet, a Holdat, a növényeket és az állatokat a Sátán teremtetette. A vele tartó angyaloknak testet adott. Ez hamis kép, hiszen a Sátán nem teremtető, hanem teremtmény. Az embert pedig, akit Isten teremtetett, elcsábította a Paradicsomból. A növények és állatok Sától való eredeztetése is igencsak kérdéses, hiszen nincs az emberhez hasonló szabad akaratuk, és ha felépítésüket egy kicsit is szemléljük, Isten csodálatos logikája és ésszerűsége tárulhat elénk.

Érdemes elidőzni az angyalokról szóló tanításuknál. A katolikus lexikonban található egyházi álláspont is az, hogy az angyalok létét nem vonhatjuk kétségbe.³⁹ Nehéz őket ugyanis a ma

³⁸ http://gnosis.org/library/Interrogatio_Johannis.htm

³⁹ „Az, hogy a történelem folyamán az angyaloknak túl sok fizikai befolyást tulajdonítottak vagy velük helyettesítették a természet erőit, még nem ok arra, hogy egészen kétségbe vonjuk létüket v. a kozmosz jelenségeire és az üdvtört. eseményeire gyakorolt hatásukat. Nem kell tehát őket a mitikusan kiszínezett ég lakóinak gondolni, hanem valóban lehetnek *erők és hatalmasságok* a kozmoszban. - Ez az előfeltételezés megkönnyíti az angyalok elhelyezését a vallásos tanításban.” <http://lexikon.katolikus.hu/A/angelol%C3%B3gia.html>

elfogadott tudományos módszerekkel bekategorizálni, vagy létüket, hatásukat megfigyelni. A nem anyagi világhoz soroljuk őket, akiken a Rossz már nem uralkodik, akik Isten akaratát cselekszik. Személyiségük van, s külön-külön feladatuk is. Izajás látomásában például Michael angyallal találkozik, aki folyamatosan az emberiségért imádkozik. Általánosságban Isten követéinek tartják őket. Nagyon érdekes, hogy a katolikus angeológia is hasonló módon beszél az angyalokról. Az angyalok természetéről nem beszél a Szentírás, teremtettségüket is csak egy helyen említi (Kol 1,16). Az tény, hogy nem a földi értelemben vett anyagi testtel bírnak az angyalok, de mint teremtmények, akik még nem jutottak vissza Isten végtelen fényébe, nem lehetnek teljesen mentesek az anyagi világtól. Izajás elképedve tapasztalja, hogy nagyon sokféle angyal van a különböző mennyei szférákban. A hét mennyei szféra hétféle szubtilisebb világot jelöl, ez a lépcsőzetes beosztás új platonikus hatásra utal. A hetes szám sok szimbólumban visszaköszön. Számomra a legkedvesebb állítanám párhuzamba. Avilai Szent Teréz hét lelki lépcsőfokról beszél, melyeket a misztikus úton lévő ember jár be⁴⁰. Itt mind a katolikus egyháznál, mind a katharoknál az anyagtól való félelem vagy az ahhoz való egyáltalán nem semleges hozzáállás tükröződik. Az anyag gyűlölete, vagy állandó kordában tarása nem feltétlenül vezet annak megzabolázásához. Sokkal inkább fog engedelmeskedni, ha eszközként tekintünk rá. Az angyalok teste szubtilisebb, ezért gondolhatták a katharok, hogy nincs is nekik testük. Az Istenhez visszavezető út nagyon hosszú, de kezdhethetnénk azzal, hogy olyan szubtilisekké válunk, mint az angyalok, akiket a testük már kevésbé gátol a szolgálatban. A másik közhelynek tűnő tulajdonsága az angyaloknak, hogy énekükkel dicsőítik Istent. Sok elmélkedő nem is tudja megfogalmazni azt, amit látott, a transzcendens világ ugyanis sokszor csak bárgyún lefordítható. Lehet ez az ének is annak a jele, hogy az angyalok másképp „beszélnek” Istenről, emberi fülnek az csak egy szép dicsőítő éneknek tűnik. A modernkori teológiában olyan álláspont is megfogalmazódik, mely szerint a kinyilatkoztatás forrásain kívül sohasem volt kétségbevonhatatlanul megtapasztalható, illetve a profán tudományok számára hozzáférhető az angyalok működése. Az is igaz,

⁴⁰ Avilai Szent Teréz: Belső várkastély. Ajánlom figyelmükbe Pável Márta: Misztikus teológia című írását melyben az előző mű alapján e lelki fejlődés mély megértése és továbbgondolása olvasható.

hogyan az angyalok léte az ókor és a középkor szerves része volt. Ez a radikális mítosztalanító gondolat azonban hamar megtorpan Jézus kijelentései előtt, aki azt mondja elfogásakor, hogy egyetlen szavába kerülne, és az Atya 12 légió angyalt küldene segítségére. Az utolsó ítélettel kapcsolatban is kijelenti, hogy angyalaival fog eljönni. A tanítóhivatal az 1215-ös lateráni zsinaton megfogalmazott álláspontot képviseli: az angyalok nem teremtk, Istentől származik minden teremtmény, ellentétben a kathar és egyéb dualista felfogással.⁴¹ Az angyali létformától mindenesetre egyet megtanulhatunk: Isten szavát, akaratát jobban érteni, nem eltompítani érzékszerveinket. Ez sokszor lenne segítség az embernek döntési helyzeteiben, haladásában, hiszen a jó szándék sajnos nem elég.

Izajás lelki utazásakor már az első mennyben arcra borul, hogy dicsőítse az Úr trónját és az ott látott angyalt. Vezetője azonban megint, csak az Urat, a legfőbb Jót, a Tökéletességet lehet imádni, aki Mindenek felett áll. A kíséző angyalt uramnak szólítja Izajás, mire az angyal helyreigazítja, hogy ő csak a tanácsadója, segítője nem pedig az Ura. Ez a régi tanítás megszívelendő lenne, azoknak is, akik különféle lényekkel foglalkoznak egész életükben úgy, hogy a végső Igazsághoz el nem jutnak, leragadnak az út szélén. Ahogy halad felfelé Izajás, egyre nagyobb trónt lát, az angyalok éneke egyre szebb. Jézust angyal képében a hetedik mennyi szférában látja meg. Jézus Krisztusról szóló tanításuk agnosztikus irányt követte: az Égi Jézus nem evett, nem ivott, nem öltött látható testet. Szellemileg volt jelen a világban. Nem látható módon váltotta meg az embereket az anyag fogságából. Ez az állításuk tévedés, hiszen így Krisztus szenvedése látszat lett volna. Az anyagi test felvétele is véres valóság volt, Jézus szenvedései már akkor elkezdődtek, hiszen be kellett Magát határolnia, „le kellett csavarnia a lámpa fényét”. Egy angyalt küldött előre az Atya, hogy helyet készítsen Jézusnak, ő pedig Mária volt. Rövid időre kölcsön kéri az emberi testet, hogy tanításával elhozza a „Jó hírt” az embereknek. Jézus Krisztus a tanítással váltotta meg az embereket. Ez utóbbi érdekes meglátás, hiszen tegyük fel a kérdést, mit használ annak az embernek Jézus Krisztus eljövetele, tanítása, halála és feltámadása, aki nem akarja Őt megismerni, semmibe veszi tanítását, és az ördöggel cimborál. Egyénileg vajon

⁴¹ DS 800. Emellett még számos döntés foglalkozik az angyaloknak juttatott kegyelemmel, Isten színelátásával: DS 1901-1905; 1909; 2800

az az ember részesedik-e a megváltásban? Van rá lehetősége kollektívan, hiszen Jézus Krisztus eljött közénk, így kitüntetett helylyé vált Földünk, de az egyéni döntés szabadsága megmarad.

Izajás nem akar többé elszakadni a mennyei szféráktól. Ott akar maradni ugyanúgy, ahogy Péter, Jakab és János Jézussal a hegyen, vagy, ahogy egy mély elmélkedésben kinyílik a transzcendens világ. Maradni viszont csak akkor lehet, ha eljött az óránk. A visszaúton Jézus elkíséri Izajást, s mindegyik mennyei szférában az angyalok képében jelenik meg. Átjárja a Mennyekeket, s alkalmazkodik az angyalok „felfogó képességéhez”, felölti „testüket”, hogy „szót értsen” velük. A feltámadáskor Jézus alászállt a poklokra, és onnan a Szent, mint a halászo Sas, felment a mennyekbe. Átjárhatóvá tette az utat. A katharok csak a Mennyei világban tudják elképzelni Jézust, pedig Ő ennél hatalmasabb, ennél jobban szereti az alsóbb világokban élőket, látogatásával kiutat mutatott, ajtót nyitott a szabadulásra. A hetedik, a legmagasabb mennyei szférában trón és korona csak akkor illeti meg az angyalokat, ha Jézus Krisztus már legyőzte a Sátánt a földön, és követői mindenfelé hirdetik az Ő tettét, tanítását. Itt a hetedik szférában látja meg a könyvet Izajás, melyben a halandók tettei feljegyeztettek. Az apokaliptikus kép azt mutatja, hogy semmi nem marad rejtve Isten színe előtt. Az emberre nézve negatív vélemény is megfogalmazódik: sok földi uralkodó, király vesztette el koronáját, palástját, melyek Izajás mind gazdátlanul lát a Mennyeben. Lesújtó vélemény, de annál megfontolandóbb. Minden földi uralkodónak isteni küldetése lenne, ha ezt nem teljesíti, megfosztják tisztségétől (legalábbis a transzcendens világban).

Szent Bernát

Az Énekek éneke című művében két homíliát szentelt a kathar tanok hamis voltának bizonyítására. A katolikus híveket arra buzdította, hogy őrizzék ezen tévedésektől. Nézzük meg pontosan, milyen érveket hoz fel a katharok ellen. Annál is inkább fontos ismerni a véleményét, mert kora kezdeményezéseit, a Templomos lovagokat például támogatta.⁴² Elsőként nemtetszé-

⁴² <http://www.abbaye-saint-benoit.ch/saints/bernard/tome04/cantique/index.htm>

sét fejezi ki, hogy nem válaszolnak a feltett kérdéseire, nem árulják el a tanaikat. Kíméletlen logikával szegezi nekik a kérdést, Isten dicsőségét szolgálja, ha Istentől sugalmazott tanokat elmondják, vagy talán az a baj, hogy nem Istentől származnak ezek a tanítások? Érthető, valljuk be, ez a félelem, hiszen az őszinteség jutalma az üldözés volt. Ráadásul a gnózis, mint titkos tudás, nem mindenki számára elérhető, csak annak nyílik meg, aki egy lelki érettségi szintet már elért.

Szent Bernát az apostolok példáját állítja az eretnekekkel szemben: Péter, Pál és a többi apostol kikiabálták az igazságot, az eretnekek pedig csak suttogva mondják el tanaikat. Szemükre veti, hogy asszonyokkal élnek megbotránkoztató módon. Ezt általánosságban nem lehet a katharokról elmondani. Az egyszerű hívek házasodtak, családot alapítottak, csak a perfektek, a kathar vezetők, a papok vállalták a nőtlenséget. Hamis kereszténynek, rókának nevezik őket. Igen, a katharok magukat nem tartották külön valláshoz tartozóknak, magukat jó kereszténynek nevezték. A kathar kifejezést csak mások használták rájuk, egyesek szerint a tiszta szóból ered, mások szerint a német macskaimádó gúnynévből. Szent Bernát a katharokat azzal vádolja, hogy külső szemlélőnek még akár szentéletű kereszténynek is tűnhetnének. Nem házasodnak, mert a házasság szentségét nem fogadják el, így a Katolikus Egyház szemében együtt élnek az asszonyokkal parázñaságban. Tény, hogy a perfektek nagyon szigorú előírások szerint éltek. S erős lehetett a csábítás, hogy erről a lelki emelvényről lebukjanak. Ellenfeleik alig várták nyilvános bukásukat. Szent Bernát érvei alapján arra következtethetünk, hogy sokan elbuktak ezen a rögzös szellemi úton. Az a kísértésük is lehetett, hogy mivel nem az összes tanítást fogadták el a katolikus vallásból, válogattak a hitigazságok között, mentesítették magukat a többi kötelezettség alól is. Bernát hústól való tartózkodásukat babonának minősíti, hiszen nem böjt idején, vagy orvosi utasításra nem esznek húst, hanem mert az nemzés által keletkezett. Pál apostol szavait idézi: *„A tisztának minden tiszta, a tisztátalannak és a hitetlennek pedig semmi sem tiszta, mert romlott az értelmük és a lelkiismeretük.”* (Tit.1.15) Jézus szavai is idevágznak: *„Nem az teszi tisztátalanná az embert, ami bemegy a száján, hanem ami kijön a szájából, az teszi tisztátalanná az embert.”* (Mt.15.11)

Összegzésként elmondható, hogy a katharok olyat kerestek és oly módon, hogy erre csak igazán misztikus szerzetesek, papok és szentek tudtak volna választ adni nekik. A misztikus út során

Akinek füle van a hallásra, az hallja meg! (Részlet)

Isten maga ad válaszokat, maga ad értelmezhető jeleket, csak azokat kellő racionalitással, elemző képességgel, szeretettel és főleg nagy alázattal kell megpróbálni értelmezni. Sok jó törekvésük, nézetük mellett nem volt, aki a katharok tévedéseit megmagyarázza, kijavítsa. Politikai, gazdasági érdekek is átszőtték létüket, eszközként használták fel őket a grófok a király elleni harcban. Csodálatos, hogy hitükért az életüket adták, az viszont borzasztó és rémisztő, hogy esetleges tévedés miatt áldozták fel az életüket.

A cikk írója: Rizmayerné Márkus Edit, az ELTE-n diplomázott francia és történelem szakos tanárként. AQUILA h. Rend alapító tagjai között van. Ez idáig rövid írásai jelentek meg az AQUILA Magazinban.

Vargáné Pável Márta

Akinek füle van a hallásra, az hallja meg! (Részlet)

A szerző engedélyével egy fejezetrészlet (193-203.o.) a könyvből (elmélkedésekkel)

... Akinek füle van, az hallja meg! Istennek kezd elege lenni belőlünk, (lásd legutolsó fejezetet...!) ami ennek a könyvnek a mondandóján is látszik, nincs már elég idő! Ébresztő mindenkinek! Mindenki gondolja végig, hogy készen van-e az útra, a megmérettetésre? Ha nem, most még talán nem késő változni.

Mire szánt minket az Isten?

A választ az Újszövetségben Jézus Krisztus sokkal érthetőbben, jobban megmutatta, mint az addigi üzenetekben, prófétai és egyéb szavakban. Nem azért engedett ide minket, hogy csak a szexualitásért éljünk, arra ott van az állati létmód. Ha csak ekként éli meg valaki az emberségét, akkor legközelebb ennek a szintnek megfelelő életet kap; esetleg csak valamiféle állat közeli lét jár majd annak, aki ezt a nagyon értékes emberi létet csak erre használta fel. Jézus Krisztus minket, embereket követésre hívott.

Ismét visszatérek a szemléltető ívre. Az egyenes irány tovább az, hogy Jézus Krisztus minket haza akart vinni magával, ettől (is) iszonyú nagy a keresztyénység, hogy van Krisztusunk, aki megváltott, kiváltott a forgatagból! A magunk erejéből semmire se mehetnénk. De Ő eljött, hazavisz, csak fogadjuk el! Viszont ennek feltételei vannak. A Bibliában nagyon pontosan le van írva, hogy melyek ezek: Mt19,29 „Aki nevemért elhagyja otthonát, testvéreit, nővéreit, apját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy a földjét, száz annyit kap, s az örök élet lesz az öröksége.”

Akinek füle van a hallásra, az hallja meg! (Részlet)

Kemény szavak ezek, Isten mindent akar, ugyanis minden az Ővé. Mindaz, ami a Földön van, nem cél, csak eszköz, kérdés az, hogy jól vagy rosszul élünk-e vele. Ez talán látszik is, de tisztán csak az Úr tudja, hova jutunk azokkal a cselekedetekkel, stílussal, amit ma gyakorlunk! A Bibliában az egész család fel van sorolva, akit el kell hagyni, ha Jézus Krisztust követni akarjuk. Nem azt mondja, hogy legyen családunk, hanem hogy azt el kell hagyni Érte! Hallom, most sokan felhőrdültek, pedig ez az igazság, így van! Miért van ez így? Nem lehet egyszerre igazán, teljes lélekkel két vagy több dolgot tenni! Isten akkora másságot, megváltozást kíván, hogy alkalmasak legyünk újra egyesülni vele, amit csak teljes erőből, teljes szívvel, maximális odafigyeléssel és felé fordulással lehet megtenni. Ebből is látszik, ez a földi 3D-s nagy „elfoglaltság” az előbbre menetelhez rendkívül nagy akadály. Ha jót és jól tudtunk tenni, a szeretetünkkel megmentettünk jó pár embert, az nagy segítség, mely számtalan bűnünket elfedez. Ha nem így lenne, akkor Jézus Krisztus nem ezt mondta volna.

Itt érthetőek meg a szentek. Ők szívükkel, szellemükkel felfogták, nem lehet egyszerre két lovon ülni. Vagy ez, vagy az! Teljes lélekkel csak egy dolgot képes az ember tenni. Ha valóban be akarjuk fejezni az Úrtól való elvándorlásunk sorozatát, az életről életre való szenvedést, akkor ezt az életet nagyon komolyan kellene venni, és nagyon koncentráltan csak a megváltó Krisztusra kellene figyelni.

Szemlélődés:

Láttam a kereszten Jézus Krisztust, ahol még élt, akkor azt mondta a lelkemben (így szokott velem kommunikálni): figyeljem, mit tesznek az emberek. Itt megértette velem, hogy nem a szívükkel, nem a lelkükkel néznek az emberek, hanem csak a két szemükkel. A kereszt mögött erős fények gyúltak: diszkó, reklámok villogása stb. és a kereszt egy negatív árnyékba ment át, ebben a földi, sátáni „ragyogásban”. Akkor láttam, hogy mint egy óriási karom bele is mar a keresztbe, és el akarja távolítani az emberek elől. Elég szörnyű volt.

Megérette velem az Isten, nem lehet messze mennünk a kereszttől, mert a földi világ el akarja takarni. Folyamatosan csak Rá kell nézni, és a lehető legnagyobb közelségben kell Vele lenni, ez az egyetlen megoldás a világ ellen.

Azt is mutatta, ha egy ember nem tud szemlélődni, akkor is láthatná az Isten „arcát”, a felhőkben, a futóhomokban, az éjszakai csillagos égbolt végetlenjében, egy-egy szép versben, zenében. Megértettem, sok ember ideig-óráig talán bele is éli magát, de ha ezekbe belefeledkezik, az eszköz sajnos könnyen céllá válhat. Istenben való léte eltűnik, csak természetjáró, festőművész, irodalmár stb. lesz! Jézus Krisztus mondta: sehol nem szabad megállni – csak ha Ő hazavitt az Atyához, ott a vége –, addig rendületlenül csak Rá kell néznünk.

A napokban Szolnok felé utaztam, és az országút mellett, egy elég jó állapotú fotel volt kitéve. Igen, ez az, amit az életünkkel nem szabad tenni. Az életünk útját, aminek kizárólag Isten felé való hazavezető útnak kellene lennie, nem szabadna fölösleges dolgokkal

Akinek füle van a hallásra, az hallja meg! (Részlet)

terhelni pl. luxuscikkek, minden fölösleges dologgal bebűtorozni, gyémántköves mobil stb.! Ezek azok a dolgok, amik teljesen feleslegesek, mert a halálba magával senki sem tudja vinni, csak hasznos időt vesztenek a megszerzésükkel, akkor ez az életünk sem fogja elérni a célját. Csak a legszükségesebb kell, a többit (a luxust, a sznob-sági tényezőket) el kell engedni! Istenem megint mekkora igazságot sulykoltál belém, köszönöm, drága Uram!

Krisztus célja velünk az egyetlen élet alatti hazamenetel. Ez a kereszténység legfőbb ereje Krisztusban! Ismétlem, semmi szükség nem volna gondolkozni azon, van-e vagy nincs több élet stb., ha mostantól kezdve elsőre Jézus Krisztussal visszamennénk. Mivel iszonyú kevesen teszik ezt meg (sajnos ez tény), nem hallgatható el, hogy ismételni fognak, mert az élet vizsgáján elbuktak. A szentek ezt megértették, és úgy is viselkedtek! Ha nem ez, és nem így lenne elérhető az isteni cél, akkor pl. Avilai Szent Teréz, amilyen buzgó volt Istenben, biztosan húsz gyereket is szült volna. Nem ezt tette, Neki egyedül Isten elég volt.

Itt van a következő fokozat: elég-e Isten egyedül? Ha igen, akkor már mások a kritériumok, ebbe már nem fér bele semmiféle szexualitás. Sőt! A papoknak eredetileg nem azért kellene, hogy ne nőszüljenek, szenvedjenek esetleges kínzó vágyaikban, és mindenféle mást tegyenek pótlékként...(!), hanem azért, mert feltételezhetőnek kellene lennie, hogy Isten az első, és teljesen betölti az életüket. Nos, ha nem így van, nem kell papnak menni! (Lásd a Tizenkettek apostolsága részt). Az igazi papság megélése az egyik legszebb hivatás a földön. Ismét csak az evangélium szavait hozom tanúmul. *Mt10,34-38 Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre. Nem békét jöttem hozni, hanem kardot. Azért jöttem, hogy szembeállítsam az embert apjával, a leányt anyjával, a menyét anyósával. Az embernek a tulajdon családjá lesz az ellensége. Aki apját vagy anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó hozzám, aki fiát vagy lányát jobban szereti, mint engem, nem méltó hozzám. Aki nem veszi vállára a keresztjét, s nem követ, nem méltó hozzám.*

Ez az „ellenségkép” csak akkor áll, ha nem az Istent, hanem saját magukat helyezik az üdvözülendő ember elé. Látható: minden szinten szeretetlenség és túlzott egoizmus burjánzik. Sokakat egy-egy halálesetnél is az érdekel, hogy most velük mi lesz? Magukat sajnálják az emberek. Ha igazán szeretnék az emberek egymást, akkor nem kellene a „kard”, hanem válllvetve segítené mindenki a másikat Istenhez a végső hazamenetelben. Jézus Krisztus tudja, nem ez van, egyre inkább távolodunk a céltól, a házasságok önmagukért valók lettek, egység helyett szigeteket képeznek az Isten gyermekeiből. Nekünk, akik valóban végleg haza szándékozunk menni, az Istent kell a legjobban szeretnünk, és nem szabad engedni, hogy bárkitől jövő, bármilyen trükkel az utunktól eltérítsenek.

Tapasztalataim szerint is ebben a legnagyobb ellenségeink a házastársak, családtagok lehetnek, mivel többségében „nem az égből köttetnek” ezek a frigyek. A házastársak többnyire szeretik egymást kisajátítani, a másikat valamiféle eszközként, rabszolgaként

Akinek füle van a hallásra, az hallja meg! (Részlet)

kezelné, mivel az igazi istenhit iszonyúan nagy ritkaság az emberek lelkében. Még senkitől sem hallottam, hogy tisztán csak azért akar házasodni, mert így könnyebben tud üdvözülni. Pedig ennek kellene a fő célnak lenni.

Az igaz, hogy a teljes Istenhez fordulás nagyon nehéz, nehéz a kereszt hordozása, mert ilyenkor már más fájdalom is érezhetővé válik. De hogyan is mondhatnám el ezt azoknak, akik szerelmesek ebben a kiüresedett, elsekélyesedett világban, hogy most már innentől könnyebb lesz, mert ketten hordozzák a keresztet. Megpróbáltam, látni kellett volna, hogyan néztek rám.

Ha már ezt a 3D-s létformát akartuk, és ilyen lények még mindig akarnak születni – mert ez jó lehetőség az észhez térésre – hát valóban valahogy szaporodni kell. Ezt Isten – ezen a szinten – nem ítéli el, sőt így döntött, megengedi, Egyháza látható jellel szenteli meg, mert ez van. Ha ezt akarják, ez jó nekik, akkor nem fogja ráerőszakolni a saját maga szeretetét az emberre, hát akkor tegyék. Szabad akaratuk van, nincs más, akkor ezt kell megszentelni egy szent házassággal, együtt töltött – jó esetben – Istenre néző élettel. Viszont, amint írtam, aki már szökésben van a loglocal durva formáiból, az életekből, annak ez már nem megfelelő.

Továbbmegyek: ha a Sas alakú fényes angyali Lényeket nézzük, nincs semmi házasságféle, nevetséges is lenne, mert ettől jóval fentebb vannak, magukhoz mérten már teljes lélekkel teszik a szolgálatukat az Úrnak, de az Atyához még ők sem értek végleg haza.

Milyen a szexualitásuk a többi dimenzióban élő lényeknek?

Nem igazán tudom, mert szemlélődési tapasztalataink szerint utoljára az embereknél láttunk ilyet, a többiekénél nem. Ugyanis felfelé törekszünk, és az alsóbb vagy horizontális sávokat nemigen nézegetjük.

Mi a szerelem?

Mi az az érzés, ami jobban tud fájni, nagyobb szenvedést tud okozni, mint egy jelentős fizikai sérülés? Honnan van ez az érzés? Miért fáj annyira? (A túlvilágon tud így fájni – sőt még jobban – a lélek!) A lélek emlékezése a boldog időkre, a fájdalom, hogy már ez az állapot nincs, ergo keresni kell. Valakire rá kell projektálni, más nem marad: egy emberre. A szerelemben az ember azt keresi, amit Istennél megélt. Tudom, hogy az Istennél élt lét, mélytudati emlék az, amit itt a földön keresünk, amitől kótyagossá válunk, amit szerelem néven emlegetünk. Mi ez az emlék? Istennél hatalmasság érzés van, abszolút védelem, abszolút hűség, megbízhatóság, teljesség érzése, egybeolvadás. Istennél az abszolút bizalom, a megnyugvás, végtelen boldogság érzése állandóan létezik. Mi ebből szakadtunk ki – a magunk okán –, utána pedig mindenkire ráhúzzuk ezeket az emlékeket. Sokszor elnézem és megdöbbenek, hogy szerelem címszó alatt olyan tulajdonságokkal ruháznak fel valakit, amiktől olyan messze áll az illető, mint téhen a Püthagorasz-tételtől. Utána szegény projektált személyről – mikor a szerelem köde felszáll – kiderül, hogy semmi se igaz – ami addig se volt igaz –, és jönnek a szemrehányások, hogy az illető becsapta. Nem, nem, maga csapta be magát.

A szerelmi köd létezik, és akinél nagyon sokáig tart, azt teljesen kiszolgáltatja, megalázzhatja magát, mert nincs meg benne az isten-gyermekségi öntudat. Mindig arra gondoltam, ha a szerelem ellen tudnék tablettákat gyártani, a Földön a leggazdagabb ember lehetnék. Nincs ilyen fizikai gyógyszer! Viszont van lelki. Ha helyes az Istenképünk, ha egyre jobban közelítünk felé, akkor nem fogunk pótcselekvésként teremtményt, embert keresni. Egy ember sohasem tökéletes, amit keresünk, az pedig az isteni tökéletesség. Ezért attól függően, mennyire vagyunk megalkuvóak, mindig csalódás lesz a vége, illetve átmegy elfogadó szeretetbe, ami még nem is annyira rossz.

Istenben való szerelem, jegyesség, hitvesség.

Ez a legnagyobb földi szint, amit meg tudunk élni. Szentektől tanulhatjuk, pl. Avilai Szt. Teréz írja ^(1.) : „*Most pedig térjünk rá a mi legfőbb kötelezettségünkre, a lemondásra, mert minden azon múlik, vajon megvalósíthatjuk-e ezt tökéletesen. Ezen fordul meg minden, mondom, mert ha mi egészen Teremtőnk karjaiba vetjük magunkat és semmibe se vesszük a teremtményeket, akkor Ő Szent Felsége maga önti belénk az erényeket s ha azután mi megtesszük azt a keveset, ami tőlünk függ, akkor könnyű lesz megállnunk a helyünket: a rossz szellemek és a világ ellenében az Úr személyesen veszi föl a harcot érdeünkben.*” Hosszú, fáradságos munka úgy megoldozni magunkat, hogy a világtól elforduljunk, és végleg Isten felé vegyünk az irányt. Elkeserítő, egyben hálára is kötelező, hogy Isten kegyelme nélkül nem megy, és állandó felfelé való menetelt kíván.

^(1.) „*Ami a külső dolgokról való lemondást illeti, azt úgyis látjátok, hogy mennyire el vagyunk mi itt szigetelve. Úgy látszik az Úr mindentől el akar bennünket szakítani, amikor idehozott minket, hogy annál szorosabban fűzhessen Önmagához. Ő én Teremtőm, én jó Uram! Mikor érdemeltem én azt ki, hogy ennyire megtisztelj.*” Nemcsak az apácarendben vannak elszigetelve az Isten felé menők, hanem lassan a világban élő szerzetesek is ezt élik meg, hogy semmi más nem lesz lényeges, csak a Végtelen Istenhez való tartozás. Az ajtókat csakis Isten lehajló kegyelme nyithatja ki, pontosan annyira, amennyire kérjük, vagy elbírjuk.

Régebben idegesített, amikor a Krisztussal való jegyességről olvastam, meg még az *Énekek éneke* sem volt a kedvenc olvasmányom. Avilai Szent Terézzel mindenben egyet értettem, csak ehhez a részhez fűződő rajongásával nem! Szóval mindaddig nem érettem meg, míg részem nem lett belőle. Addig arra gondoltam, szegény apácák, képzelődnek, magányosok stb. Mikor szerzetesekről is olvastam hasonlókat, akkor már végleg nem állt össze a kép. Mára szégyellem magamat, mert nagyon valós, igaz és a földi életünk legszebb dolga, és végre már semmit sem kell keresni, mert ami volt visszajött (igaz, még nem a maga teljességében), de ilyen nyomorultaknak – mint magam is vagyok –, ez már a tökéletes boldogság Krisztusban.

Fokozatok, ahogyan Jézus Krisztussal a hitvességig eljut az ember.

Ez messze nem az, amit gondolnak a földön, mert ebben nincs semmi szexualitás, ennek a végtelen nagy dolognak a nemiséghez semmi köze sincs. Ugyanúgy lehet Jézus Krisztusba szerelmes érzése akár férfinak, akár nőnek, mert a léleknek nincs neme, ezt földi mértékkel nem szabad mérni, ez nem háromdimenziós érzés.

Ha valaki igazán a végleges megszabadulásra törekszik, akkor az első, amit tehet, hogy teljesen Jézus Krisztus felé fordul. Elfogadja a megváltást, ekkor az Úr veszi a szabad akarati jelzéseinket, és szinte (mint aki rettenetesen ki van éhezve valaki után, mint egy anya, aki 30 éve nem látta gyermekét, nem ölelhette meg stb. úgy), ránk veti magát, és hihetetlen erővel dolgozni kezd velünk, elképzelhetetlen sokrétűséggel tanítja az embert. Az Úr elképesztően nagy, odafigyelő, gyengéd szeretettel, ugyanakkor spártai keménységgel, szakadatlan munkával, abszolút logikával dolgozik megváltoztatásunkon. Akár házas volt valaki, akár nem, akár szerelmes típus, akár nem, minden elmúlik ebben a nagy lelki átalakításunkban. Az Úr művelés alá fogta lelkünk kertjét.

Hatásaként: A lény csak kapkodja magát, növekszik benne a szeretet, az Isten felé való elkötelezettség, ugyanakkor szép csendesen lehalkul, elmúlik ez a világ, már nem úgy ragyog a két szemünkkel látott fény, nem olyan csábító; mert a lelki szemünk előtt már sokkal vakítóbb, végleges isteni fény ragyog. Már nem fáj, már nem vonz, már nem szenvedtet a földi vágyak halmaza. Belátjuk, hogy minden mulandó, semmi sem a miénk, csak az Isten! Isten, aki mindig ott van, aki hűséges, akire lehet számítani, aki sokszor könnyekig meghatóan figyelmes, aki akkor is ajándékokat ad, amikor rég nem kellene, kicsiket, nagyokat egyaránt. Sokszor úgy érzem, mélyen szégyellem magamat, milyen jó hozzám az Úr, teljesen méltatlan vagyok erre. Eleinte, a jegyesség korszakában még „kis” ajándékokkal is elhalmozott, ahogyan alább leírom.

Egy jó példa, kb. húsz éve volt ez az esemény, ami Jézus végtelen, elkényeztető és megértő szeretetét mutatja. A munkahelyemen befejeztem egy hosszú, sikeres kísérletet, és a főnököm azt mondta, hogy elmehetek előbb - menjek el piacozni, mert tudta, hogy az megnyugtató, kipihentető. Akkoriban volt egy vágyam, afféle földi hívság, hogy kell nekem egy rubinköves, nagy csónak alakú aranygyűrű, de ne legyen több mint 5000 Ft. Irreális vágy volt. Nem szoktam magamnál hordani annyi pénzt, de aznap pont annyi volt, amikor „kiküldtek” pihenni, piacozni. Odamentem az első standhoz, ahol az oroszok mindenfélét árultak. Látom, hogy egy gyűrűre egy roma nő alkudozik, már 5000 Ft-nál tartottak, és a hölgy még kevesebbet akart érte adni. Ránéztem a gyűrűre és láttam, hogy szakasztott ugyanolyan volt, mint amit elképzeltem magamnak. Elkértem, hadd nézzem meg. Gondoltam, a roma biztosan megismeri mi az arany, mi nem, tehát nagyot nem tévedhetek. Felhúztam, és rászorult az ujjamra. Hiába húzogattam, nem jött le (azóta is lejön, csak akkor nem!), mondtam, itt van az 5000 Ft megvettem. A roma nő átkozódott, én meg örvendeztem. Aztán sírtam; Istenem, de gyalázatos vagyok, mindent odaadsz nekem, még a teljesen lényegtelen vágyamat is teljesíted, olyat is,

amit abszolút nem kellene. Mások éheznek, nyomorognak, én meg diszelgek ebben a luxus gyűrűben. Azóta ezt az aranygyűrűmet isteni ajándéknak tekintem, afféle eljegyzési gyűrűm lett, s ha ránézek – ennek már húsz éve – mindig a forró hála érzése tölti el a lelkemet.

Sok-sok hasonló történetet tudnék írni, amelyek még most is könnyeket csálnak a szemembe, mert ez hihetetlen, hogy milyen életet adott nekem az Isten, mekkora szeretetet kapok Tőle!

Így teltek az évek, közben Jézus Krisztus egyre többet, súlyosabb dolgokat adott. ...

A fejezet irodalma:

1. Avilai Szent Teréz: *A tökéletesség útja*, VIII. fejezet

Oroszi-Kuzmich Kinga **Bingeni Szent Hildegard**

Szeptember 17-én volt Bingeni Szent Hildegard emléknapja, ez alkalomból szeretném néhány gondolattal gyarapítani az ismereteket.

Hildegard a 12. század nagyformátumú szentje, akit a katolikus egyház immár egyházdoktorai közé emelt. Átfogó teológiai rendszerét nem tanulmányainak köszönhette, hanem már gyermekkorától tartó látomásaiból merített. Isten ezen látomások során folyamatosan tanította őt, és negyven éves kora után felszólította, hogy adja tovább mindazt, amit megtudott. Istennel való közvetlen kapcsolatának tudható be mindaz az emberfeletti munka, ami abban az időben még inkább lehetetlennek tűnő feladat volt. Hiszen alapvetően ma is férfivezetésű a katolikus egyház, akkoriban különösen nem volt semmi társadalmi alapja annak, hogy Hildegard nőként prédikációs körutakat tegyen, és ezek alkalmával laikus és klerikus előtt egyaránt beszéljen. Prédikációiban nem csak az eretnokség (katarok) ellen emelet szót, hanem minden félelem nélkül kritizálta a feladatát nem jól ellátó papságot: „Istent nem ismertek, embertől nem féltek. Nem olyan prédikátorok vagytok, amilyennek Isten látni akar benneteket. Részben lovagok, részben szolgák vagytok... gőg, dicsőség, szórakozás – ezek jegyében telik életetek. Az Egyház pilléreinek kellene lennetek, és romokban hevertek a földön.”⁴³ Levelezésében hasonló módon nem törődött azzal, hogy a megszólított személy milyen társadalmi szerepet tölt be, kérlelhetetlenül közvetítette Isten üzenetét, azt sem rejtve véka alá, hogy nem saját mondandóját, hanem Isten szavait közli. Nem restellte például korholni Barbarossa Frigyeszt, a német-római császárt, amiért ellenpápát állított,

⁴³ <http://www.magnificat.ro/portal/index.php/szent-ferenc-alap-mainmenu-144/156-a-nap-szentje/a-nap-szentje/3342-bingeni-szent-hildegard>

annak ellenére, hogy az nem sokkal korábban nagyfokú támogatásáról biztosította kolostorát.

Nem csupán bölcsessége volt lenyűgöző, hanem az a lángolás, ami mindezt átítatta. Clairvaux-i Bernát mondta róla: Lángolni több, mint tudás birtokában lenni⁴⁴.

Teológiáját három látomásos kötete foglalja össze, melyek rengeteg olyan témát tárgyalnak, amik mind az akkori, mind a mai ember üdvösségére válhatnak. A Scivias című munkája az ember és a megváltás (teremtés, világkép, ember kapcsolata a világgal és Istennel, Megváltás, Jézus, Szentháromság, Egyház, Istenhez való visszajutás módja, Isten „országa”) témájával foglalkozik. Liber vitae meritorum című műve a jó és a rossz ellentétét, az erények és a jellemhibák mibenlétét, az élet értelmét tárgyalja, tulajdonképpen egy teológiai etika. Liber divinorum operum című kötetében az univerzum, ezen belül az ember keletkezéséről, felépítéséről és sorsáról számol be. Rajzaival és leírásaival a lehető legjobban szemlélteti az immanens és transzcendens Istent a teremtésben. Sajnos munkái magyarul csak rövid részletekben olvashatóak.

Méltathatnám még tovább is széleskörű tevékenységét, de nem törekszem teljességre. Inkább néhány rajzát szeretném itt közölni, értelmezni a Scivias-kódexből.

1. ábra

Az 1. ábrán a Scivias egyik olyan képét láthatjuk, amelyhez tartozó látomás magyar nyelven is olvasható.⁴⁵ „Ez Isten titkának értelme”, tudatja Hildegarddal a Fény. Valóban a Szentháromság jelképes ábrázolását láthatjuk, ahol nem próbálja az Atyát és a Szentlelket figurálisan ábrázolni, viszont a lehető összes szimbolikával kifejezi maulatlanságát, tökéletességét (tiszt színek használata, kör alak), mutatva azt is, hogy Isten három személye valójában egyetlen egység, csupán szá-

⁴⁴ http://www.heiligenlexikon.de/BiographienB/Bernhard_von_Clairvaux.htm

⁴⁵ <http://terebess.hu/keletkultinfo/bingen.html>

munkra (a 3D világ számára) válik szét személyekké. (Egyébként látomásaira egészében igaz, hogy az Istent élő Fénynek, lángoló és soha el nem múló Tűznek nevezi, bármilyen figuralitás az Istennel kapcsolatban csakis szimbolikusan fordulhat elő nála. Azért is szükséges ezt hangsúlyozni, mivel kora Istenképe még keresztény emberek esetében is meglehetősen kusza, babonáktól átitatott volt, távolról sem közelítette meg azt a tiszta és a teológia mai állása szerint is igaz elgondolást, ahogyan Hildegard közvetítette azt. Ez is igazolja, hogy látomásai Istentől erednek.) Csak a Fiút ábrázolja figurálisan, aki testben élt közöttünk, de sohasem fűződött le az Atyáról, nem vált el tőle teljesen, mindig egyek maradtak (akár a tenger és az öböl, ahogy a lelki vezetőm szokta mondani), ezt jelzi is a képen, amennyiben a kék alak fejtetőrészén érintkezik a külső körök fehér fényével, amivel tulajdonképpen egy. Mennyire egyszerű kép, és mégis tökéletes ábrázolás.

2. ábra

A második ábrán a teremtést és a bűnbeesést láthatjuk. Látható, mennyire szorosan összekapcsolódik a képen a két történet, mintha ez azt sugallná, hogy az események nem egymás után, hanem egymásra épülve történtek volna. Ezen a miniatúrán is megjelenik a fenti Istenábrázolás, csak más szempontból nézve.

A középső, sötét rész a teremtet világot szimbolizálja, melyet körülvesz a transzcendens Isten, pontosabban szólva, amely az Istenben helyezkedik el, aki immanensen bele is nyúlik. Ezt a jelenetet kétszer kétféleképpen látjuk ezen a képen.

3. ábra

A harmadik ábra is figyelemre méltó, mert a csillagszerű fények Hildegard képein mindig Isten fényének szikráit jelentik. A képen egyértelműen látszik, hogy a szikrák „fentről” (=Istentől) hullanak „lefelé”, a föld felé, miközben lassan elveszítik fényes mivoltukat, csaknem teljesen kialszik a fényük, kivéve a lélek mélyén pisllákoló fénymagot. A folyamat során, ahogy zuhannak, végül beleütköznek, beleágyazódnak a földbe, az anyagba, amit jól láthatóan a háttérben meghúzó Fényből kiáradó folyam terít alájuk. Ez a kép a lélek bukását ábrázolja, melyet az értelmezők Lucifer bukásával azonosítanak. A képen látható sokaság azonban inkább általános jelenségre enged következtetni. (vö. Pável Márta: „Akinek füle van a hallásra, az hallja meg!”, A teremtről c. fejezet)

Ezzel a három képpel persze nem lehet azt az átfogó rendszert bemutatni, amit Isten Hildegard egész élete folyamán közölt vele, azt azonban talán éreztetni lehetett,

mennyire mély és modern tartalmak bújnak meg képei szimbolikája mögött.

Források:

- A Scivias miniatűrái (http://www.abtei-st-hildegard.de/?page_id=4721)
- Hildegard von Bingen: A megváltás tüzes műve. (Részletek a Sciviasból) (<http://tereless.hu/keletkultinfo/bingen.html#2>)
- Adelgundis Führkötter: Bingeni Hildegard élete. Ursus Libris, 2004.

A cikk írója: Oroszi-Kuzmich Kinga, némettanár a Kempelen Farkas Gimnáziumban. 20 éve az AQUILA közösség tagja. Általa írt cikkek olvashatóak az [AQUILA Magazin](#)ban is.

Impresszum

Kiadó: AQUILA Párt, 1222 Budapest, Zakariás József u. 3.

Felelős kiadó: Varga Péterné/Pável Márta, az AQP elnöke

Honlap: www.aquilapart.hu

E-mail: varga.marta@aqp.hu

Telefon: +36 20 – 327-47-93

Nemzetközi azonosítószám:

HU ISSN 2064-7700

Bankszámlaszám:

UNI-CREDIT bank

10918001-00000038-58540003

Fő- és felelős szerkesztő:

Varga Péterné/Pável Márta, az AQP elnöke

Főszerkesztő helyettes:

Szeibert Márton

Főmunkatársak, szerkesztők/lektorok:

Bainé Varga Katalin, lektor

Horváth Olivér, grafika, egyéb munkák

Kaiser Andrea, lektor

Kertész Lóránt, korrektor

Kis Enikő, lektor

Marton Janka, lektor, korrektor

Marton Krisztián, korrektor

Mészáros Gabriella, lektor, korrektor

Oroszi - Kuzmich Kinga, korrektor

Rizmayer Péter, lektor, korrektor

Rizmayerné Márkus Edit, lektor, korrektor